...is cēliens

...s

...choslovakijas

...ās ainas

Eduardā Benešā, atklāt
...ūs, kungi, prasāt, kāpēc mā
? Mana atbilde ir vienkārša:
visiem nolauztu kaklus. Un
svēti apsolu, ka mēs to da-
Par šiem vārdiem bija jā-
duardam Benešam, pēc sa-
tgriežoties savu lauku māju

Benešam, varbūt, bija jā-
ī 13. martā, kad viņš, pirmo
kal iznācis no šī klusuma,
nacionālā mūzejā klausījās
jūsmīgajos vārdos, ko jau-
arētājs Gotvalds veltīja mū-
sava tēva Tomasa aizgāju-
bijušajam ārlietu ministram
Masarikam. Pirms dažām
Prāgā atkal bija atvēries
s . . . Apatisks un kluss sē-
cais vīrs izvadīšanas cere-
laikā. Asaras viņa acis pa-
tikai tad, kad bērnu koris
vecā Tomasa Masarika ie-
dziesmu: Ar savu zemi,
ēls . . . Ceremoniju nobeidza
, no Prāgas uz Laniem aiz-
vienkāršs melns zārks, bet
atgriezās savā izolācijā.
bija beigusies drāmas pē-
liena viena aina. Logs, pa
su laiku bija skatījies un pēc
lēcis Jans Masariks, bija
z rietumiem. Pie Masarika
galda nu sēdēja viņa līdzē-
ietnieks Klementiss. Bet tas
em ilgi bija skatījies vienīg
rumiem. Černina pilī Prāgā
ministrijas mītnē, ar troksni
cirsts kāds logs uz rietu-
Un nebija arī vairs gandrī
kam būtu drosme pa to lū-
Varbūt Eduardam Benešam
s 64 gadu vecais vīrs, dziv-
lusu, izolētu dzīv. Sezimon
iekas, jau tad nojauta, ka
s gals arī pēdējai viņa per-
un viņa valsts traģēdijai
agaidām — kaut rūpju u
jūtu sagrauzts un nespē-
nēr viņš te vēl bija — viņš
Benešs, kas personificē
posmu Čechoslovakijas
ko ievadīja viņa priekš-
ielais Tomass Masariks. Uz
Beneša atrašanos te vēl bū-
s kaut vismaz ārējs s
a simbols. Bet ne vairs ilg
eneš. Un skumji viņš at-
bijušos laikus, kad viņš pē
valsts nodibināšanas bija ā-
inistrs, no 1918. līdz 1935.g
bai dažus gadus arī ministr
nts, un kā viņš 1935. g. stāj
a vietā valsts priekšgal
laž bija sekojis sava lie
ājēja pēdās, palicis uzticī
ajam virzienam, kas piesk
umiem. Viņš bija Mazās a
dibinātājs un reprezentāti
. Benešu pazina Eiropā u
ās. Viņu sauca par maz
īru". Kapitulācijas un sakā
jūtas Benešam tomēr na
1939. g. viņš dabūja atstā
i un redzēja sabrūkam sav
ugļus.

z gan Benešam pārmeta, k
maz visā dziļumā neesot i
os spēkus, kas viņu aizdz
mdā, un it kā dzīvojot ve
pirmskara laikmeta jūtoņ
ēlāk viņam pārmeta koķeti
r Kremli. 1945. g., kopā a
tu, Klementiju un citiem, ar
mies no trimdas, Benešs ge
ja, ka šai viņa koķetēšana
būt smagas sekas un ka ne
e trīs gadi, līdz viņš atkā
piests kapitulēt — šoreiz
priekšā.

tas nu ir noticis. Attistīb
ās februārī, pielikts trūksm
nkts. Pēdējais vēl atlikušai
ais valsts amata krēsls atbr
omūnistiem. Tajā vismaz pē
jau iesēdies Klements Got
vīrs, kas apsolījās Benešu
, kas ir ar viņu, lauzt kaklu
M. C.

KOLĒNU UZDEVUMU BURTNĪCAS

atkal dabūjamas

„Latvijas" apgādā

airummoņēmējiem izsūta uz pēcmaksu.

TVIJAS" ABONEMENTS

ot laikrakstu pa atsevišķiem d
rīem (līdz 3 eks. iesk.), maksā
— mēnesī — ar „Atpūtai", la
reizi nedēļā — RM. 9.— mēnesī,
ot kollektīvi vairāk par 3 eks.
— RM. 6.— mēnesī par eks., k
tpūtai" RM.8.— par eks. Studē
maksa: RM. 3.— par vienslēģ
rindu vai tai atbilstošu telpu; re
meklēšanas sludinājumi pa pus
ne mazāk kā RM 6.— par sl
.

nementu pieteikumi, sludinā
pārvedumi un korespondencē ād
„Latvijai", (13b) Günzburg/Do.
meister-Landmann-Platz 7.

LATVIA

Latvian Newspaper

Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published twice weekly. Editorial office: Günzburg/Do., Dominikus-Zimmermann-Str. 2.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 46 (151)

Otrdien. 1948. g. 15. jūnijā

Iznāk otrdienās un piektdienās. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda M. Čulītis, H. Mindenbergs, A. Smits. Adrese: Günzburg-Do.; red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50), apg.: Marktpl. 25 (t. 84), spiest: Bgm.-Landmänn.-Pl. 7 (t. 92)

200.000 DP ielaišanu ASV akceptējis arī tautas pārstāvju nams

Ievadīti priekšdarbi pārvešanas nokārtošanai

Pag. piektdien arī Savienoto Valstu tautas pārstāvju nams pieņēmis likumprojektu par 200.000 DP ielaišanu ASV tuvāko divú gadu laikā. Debatēs vairāki deputāti izteica atzinīgus vārdus Austrumeiropas bēgļiem, nosaucot viņus par „labākiem cilvēkiem Eiropā." Pieņemto likuma projektu virzīs tālāk uz kongresa un tautas pārstāvju nama kopsēdi, lai sakaņotu ieceļošanas noteikumus, jo tie abos namos pieņemtajā projektā ir dažādi. Kā zināms, kopš kāda laika likumu par DP uzņemšanu pieņēmis arī senāts.

Tajā pašā tautas pārstāvju nama sēdē piešķirtas ieceļošanas atļaujas 2000 čechu politiskajiem bēgļiem, kas atstājuši savu valsti pēc komūnistu apvērsuma februārī. Noraidīts turpretim priekšlikums par bij. poļu karavīru un 100.000 vāciešu ielaišanu no Austrumvācijas apgabaliem, no kuriem tie izraidīti.

Apvienotās amerikāņu un angļu joslas kontrolpārvaldē piektdien paskaidrots, ka tuvākā nākotnē uz aizjūras zemēm dosies lielāki pārvietoto personu transporti no Vācijas, Austrijas un Italijas nometnēm. Šai sakarībā IRO galvenajā mītnē Ženevā ieradies minētās iestādes satiksmes nodaļas vadītāja vietnieks Šarls Gross, lai palīdzētu izkārtot DP pārvešanu. Kara laikā viņš vadīja visus amerikāņu karavīru un ieroču transportus uz dažādajiem kara laukiem Eiropā, Afrikā un Klusajā okeānā.

Šinīs dienās saņemta informācija, ka Brēmenē sāk iekārtot transitnometni izceļotājiem uz ASV. Nometne paredzēta apm. 8000 personu uzņemšanai. BBC

Gotvalds kļuvis Čechoslovakijas prezidents

Visi 296 klāt esošie Čechoslovakijas jaunā parlamenta deputāti vārdiskā nobalsošanā par valsts prezidentu vakar ievēlēja vienīgo kandidātu komūnistu Klementu Gotvaldu. Gotvalds pats nebija klāt. Vēlāk goda sardzes pavadībā viņš ieradās parlamentā un nodeva zvērestu jaunajai satversmei, ko pats parakstīja pēc Beneša atteikšanās. Atklātā nobalsošana notika saskaņā ar sestdien pieņemto jauno likumu, ka prezidents ievēlams ar rokas pacelšanu, ja vienu kandidātu ieteic vismaz 100 deputātu un cita kandidāta nav. Par ministru prezidentu Gotvalda vietā izraudzīts līdzšinējais viņa vietnieks komūnists Zapotockis. BBC

Vai ASV aicinās pie sevis arī DP zinātniekus

DP vidū Vācijā atrodas daudzi augsti kvalificējami zinātnieki, kas jau gadiem atrauti no sava darba. Uz viņu atkal iesaistīšanu zinātniskā darbā daudzkārt norādīts, bet praktiski soļi līdz šim izpalika. Lielā amerikāņu nedēļas žurnāla Time (nesen atzīmēja 25 gadu pastāvēšanu) Eiropas biroja vadītājs Džons Skots (Scott) tagad ierosinājis ASV nodibināt universitāti, kurā visi mācības spēki būtu DP no tām zemēm, kuras atrodas aiz „dzelzs priekškara". Ierosinājums modinājis interesi. Jāpiebilst, ka līdzīgs pasākums pēc Hitlera nākšanas pie varas Vācijā, Savienotās Valstīs jau reiz guva plašu atbalsi. Toreiz tas apellēja pie sabiedrības domas atbalstīt nacionālsociālisma upurus un izraisīja ASV plašu prethitlerisma vilni.

Džons Skots par ierosinājumu informējis arī IRO ģenerālsekretāru Taku Ženevā, kas par to ieinteresējies un steidzami pieprasījis no IRO štāba Bad Kisingenā ziņas par tiem DP zinātniekiem, uz ko ierosinājums varētu attiekties. Ierosinājuma saturs paziņots arī prof. Fr. Gulbim Pinebergā.

Tiem latviešu zinātniekiem, kurus ierosinājums interesētu, steidzami, bet ne vēlāk par 20. jūniju, jāpiesūta savas adreses un personāliju ziņas ar īsu curiculum vitae DP preses apvienības ģenerālsekretāram O. Berlingam Augsburgā (Augsburg, Hochfeld, Kollmannstr. 6). DP Preses apvienība ziņas sakārtos un nodos IRO štāba informācijas nodaļas šefam Denlingeram Bad Kisingenā.

DP gleznotāju darbi ceļos uz Amsterdamu un Parīzi

Holandes nacionālais mūzejs Amsterdamā nesen bija informējis IRO amerikāņu joslas informācijas daļas šefu Sederlendu Denlingeru, ka būtu gatavs izstādīt savās telpās DP gleznotāju labākos darbus. Mūzeja interesi par DP gleznotāju sniegumiem bija modinājusi nesenā izstāde Štutgartē, kas pašlaik pārcelta uz Augsburgu. Bez tam ir izredzes, ka no Amsterdamas DP gleznu skati varētu pārcelt arī uz Parīzi.

Tagad jautājums tiktāl atrisināts, ka IRO štābs Bad Kisingenā stājies pie šo izstāžu sarīkošanas reālizēšanas. Saziņā ar DP preses apvienību, IRO štābs darbu savākšanu nodevis mākslinieka A. Prandem Eslingenā, un viņš, paredzams, būs arī oficiālais pārstāvis un izstādes pavadonis Amsterdamā un Parīzē. Viņam IRO uzdevusi steidzami savākt 350—400 augstvērtīgākos DP gleznotāju darbus, un kā Prande informē, ar šo uzdevumu viņš cer tikt galā līdz 1. jūlijam. Tādā gadījumā izstāde varētu notikt jau tuvākajos mēnešos.

Lūgums sūtņiem apmeklēt nometnes Vācijā

LCK ANGĻU JOSLAS DELEGĀCIJAS PAPLAŠINĀTA APSPRIEDE

Lēmums lūgt sūtņus K. Zariņu un A. Bīlmani apmeklēt DP nometnes Vācijā bija viens no daudzajiem, ko 5. un 6. jūnija apspriedēs Augustdorfā pieņēma angļu joslas LCK locekļi un BCP latviešu pārstāvji, piedaloties LCP priekšsēdim J. Celmam un visiem angļu joslas apgabalu komiteju priekšsēžiem. Apspriedes vadīja LCK vicepriekšsēdis A. Trapāns.

Latviešu pārstāvis Baltijas Centrālā Padomē J. Miezis ziņoja, ka par BCP iepriekšējo darbību pārskatu gūt grūti, jo iepriekšējo pārstāvju atstātās darbvedības lietas trūcīgas. Ierosinātā angļu iestādes jautājums par nometņu komiteju atzīšanu. Lai atvieglotu budžetu, ierosināts daļu BCP darbinieku atalgot no PCLU. Debloķēto līdzekļu kontā, kur debloķējuma brīdī bija RM 1.359.714,93, atlikums uz 1. jūn. ir RM 183.479,38. Izmaksāts sociālos pabalstos tautiešiem tātad RM 1.176.235,55. Pabalstu piešķiršana turpinās.

BCP pārstāvji sagatavojuši iestādēm memorandu valūtas reformas gadījumā, lūdzot atļaut apmainīt kā 1:1 1) nodotās ostmarkas, 2) strādājošiem viena mēneša algu par gadu, 3) summu, kas atzīmēta DP 2. kartītē un 4) summu, kas saņemta pēc dažādu mantu rekvizīcijas.

Dažās angļu joslas nometnēs jau pieprasīta samaksa par dzīvokli un uzturu. Tāpēc nolemj vēlreiz griezties ar jautājumu, kāpēc vēl joprojām še DP nesaņem tādu uzturu kā amerikāņu un franču joslā. Lībekā un Gēstachtā nodibinājušies darba kooperātīvi, kas dos darbu daudziem tautiešiem arī pēc valūtas reformas.

A. Dravnieks ziņo, ka sliktā uztura un pārpūlēšanās dēļ skolnieku disciplīna un sekmes slīd. Vācu iestādes pieprasījušas vēl tālāku skolotāju skaita samazināšanu nometņu skolās. Iesniegts pretpriekšlikums pamatskolās uz vienu klasi atstāt vienu, bet ģimnazijās uz vienu klasi divus skolotājus. Bērnudārzi turpmāk nometnēs būs jāuztur pašām nometnēm, jo vācu skolu sistēmā tādi nav paredzēti. Kontrolkomisijas izglītības nozare uzdevusi rūpēties par audzēkņu skaitu palielināšanu Oldenburgas tehnikumā, Alt-Erfrades lauksaimniecības skolā un Flensburgas jūrskolā, citādi tās būs jāslēdz.

A. Trapāns ziņo, ka pastāv liela diference starp izvietošanas instrukcijām un izvietošanas norisi. Rodas iespaids, ka tiek bremzēta izceļošana uz Kanādu. Fakti rāda, ka Argentīna, kaut tā nav LCP ieteikta zeme, sāk izvērsties par zemi plašākai izceļošanai.

Par latviešu lietu kārtotājiem pie IRO joslas pārvaldes ievēl J. Miezi un A. Trapānu, bet apgabalos apgabala komiteju priekšsēžus.

J. Niedra ziņo par budžetu, kas izpildījies samērā labi. Ir nometnes un tautieši, kas „principā" atsākas maksāt pašpalīdzības nodevu. Tāpat ir latviešu pasākumi, kas nemaksā paredzēto 1 proc. apgrozījuma nodokli. Ierosināja šos tautiešus un nometnes turpmak izslēgt no latviešu iestāžu pabalstiem un palīdzības sūtījumā saņemšanas no ārzemēm, un publicēt tos pasākumus, kas atsakās maksāt apgrozījuma nodokli.

J. Miezis ziņoja, ka nodibinātais Latviešu Pašpalīdzības Fonds (LPF) pieteikts kontrolkomisijas iestādēm. Plašāka līdzekļu vākšana sāksies tuvākā laikā. Pirmie maksājumi jau ienākuši Vācijā un ārzemēs. Atzīst par vēlamu ciešu sadarbību labdarības organizāciju darbā un par nepieciešamu dažu līdzīgu organizāciju apvienošanu. Sarunas ievādīt uztic J. Miezim.

Atrada, ka dzīvokļa un uztura naudas lietā bieži algu samēri ar pieprasīto samaksu ir nesamērīgi, kāpēc nolemj šini jautājumā griezties iestādēs ar iesniegumu. Nometņu pārvietošanas t. sauc. „vasaras plānā" atrada daudz negatīva un uzdeva apgabalu komitejām protestēt pret šo plānu, it sevišķi pret speciālām darba nespējīgo un vecu cilvēku nometnēm. Atzina, ka no ārzemēm saņemto dāvanu sadalē līdz šim nav saskaņotības. Daži apgabali un nometnes, salīdzinot ar pārējām, atradušās labākā stāvoklī. Turpmāk apgabalu komitejām un visām organizācijām, kas sadala vispārībai domātus sūtījumus, viena mēneša laikā jāpiesūta LCK labklājības nozarei pārskats par to, kas saņemts un sadalīts sākot ar 1948. g. 1. janvāri. Sūtījumi, kas tiks saņemti vispārējai sadalei turpmāk, jāsadala saziņā ar LCK labklājības nozari. Tāpat iesniegumu noraksti, kad lūdz palīdzību no ārzemēm, jāpiesūta LCK.

Pabeigta naudas reformas sagatavošana

Jaunās naudas izsniegšanu kārtošot partikas kartīšu iestādes

Rietumjoslās sagatavošanās valūtas reformai esot pabeigta, un tās reālizēšanas termiņš atkarīgs vēl vienīgi no okupācijas valstu rīkojuma, sestdien Hamburgā paziņoja senātors un finanču lietpratējs Dudeks, kas piedalījies 7 nedēļu ilgajās apspriedēs par reformu. Akcijas sākums esot paredzēts kādas nedēļas beigās, un tas varētu būt arī šīs nedēļas beigās. Vācu lietpratēji atkārtoti esot norādījuši uz to, cik svarīgi būtu reformu attiecināt arī uz padomju joslu. Jaunās naudas izsniegšanu katrai atsevišķai personai kārtošot pārtikas kartīšu iestādes, saistot naudas izsniegšanu ar vairāku dokumentu uzrādīšanu. Katru krāpšanas mēģinājumu sodīšot ar cietumu, vainīgos tūdaļ apcietinot.

Ģenerālis Klejs preses konferencē Berlīnē sestdien atstāja neatbildētus vairākus žurnālistu jautājumus reformas lietā. Viņš norādīja, ka gadījumā, ja reformu reālizētu tikai rietumu joslās, tad padomju iestādes par to informēšot. Ja tā notiktu visu četru joslu mērogā, tad esot gaidāma melnā tirgus jūtama mazināšanās. Londonas „Times" domā, ka reforma tikai rietumjoslās vēl paasinātu saspīlējumu Berlīnē. Pēc apvienoto joslu saimniecības padomes domām, nevarot rēķināties ar Berlīnes vai pat tikai tās rietumu sektoru iekļaušanu rietumu joslu valūtas reformā. Frankfurtē ierašanās rota angļu karavīru. Domā, ka to uzdevums būs apsargāt jaunās naudas transportu uz angļu joslu.

Bavārijas ministru prezidents atsaucis baumas, it kā Minchenes melnajā tirgū jau būtu pārādījušās jaunās vācu banknotes. Tamlīdzīgi bija izteicies Bavārijas pārtikas ministrs Šlēgls. Arī „New York Herald Tribune" ziņoja, ka spekulanti it kā dodot vienu „Deutschmarku" par 20 tagadējām markām. Tāpat par šim baumām ziņoja krievu kontrolētais Berlīnes radiofons. Virtembergas-Bādenes militārās valdības finanču padomnieks izsolījis 10 „Care" saiņu prēmiju tam, kas viņam uzrādīs vienu no it kā melnajā tirgū nonākušām jaunajām naudas zīmēm.

„Valūtas nervozitāte" vācu sabiedrībā šķiet sasniegusi kulmināciju. Kopš piektdienas vairums Minchenes veikalnieku atturas pārdot preces, un namamātes tikko spēj izlietot savu pārtikas kartīšu kuponus, jo pat racionētās preces nobēdzinot. Melnajā tirgū vairs nepiegādā cigaretes un kafiju, tā būšot atkal dabūjama tikai pēc reformas, paskaidro melntirgotāji.

Rietumjoslu komūnistu partijas sekretariāts paskaidrojis, ka uzņēmēji gatavojoties pēc reformas atlaist lielu daļu strādnieku, kādēļ partija gribot panākt atlaišanas aizliegumu. Ja nebūtu iespējams pēc reformas noturēt pilnu nodarbinātību, tad vajadzētu saīsināt nedēļas darba laiku līdz 32 stundām, paturot agrāko algu un pārtikas papilddevas.

TZ, BBC, NZ, NYHT

Padomju Savienības trīs iespējas

ŠODIEN JĀIZŠĶIRAS FRANCIJAS VALDĪBAS STĀVOKLĪM

Francijas valdības liktenis, domājams, izšķirsies šodien, kad nacionālajā sapulcē piektdien sāktās debates par Londonas konferences ieteikumiem beigsies ar nobalsošanu. Sagaida, ka nobalsošanu saistīs ar uzticības votumu. Vairums politisko novērotāju pēc līdzšinējām ziņām secina, ka valdība iegūšot nelielu vairākumu. Frankfurtē otrdien paredzēto trīs rietumjoslu militārgubernātoru un vācu ministru prezidentu apspriežu atlikšanu pēc ģenerāļa Keniga lūguma arī izskaidro ar franču valdības nedrošo stāvokli, kas otrdien var arī vairs nebūt amatā.

Piektdienas debatēs pirmais runāja ārlietu ministrs Bido. Valdība par Londonas rezultātiem gan neesot „sajūsmināta", bet šo kompromisu starp Francijas un ASV un Anglijas viedokli tomēr uzskatot par nepieciešamu. Parlamentam tagad esot jāizšķiras vai nu par Francijas izolēšanu, vai sadarbību ar citām valstīm. Bido divu stundu ilgo runu deputāti uzņēma bez lielas atsaucības. Labā spārna radikālais deputāts de Mustjē izteicās, ka valdība vēloties likt deputātiem izšķirties vai nu balsot par valdību, vai apdraudēt labās attieksmes ar Angliju un ASV. Deputāts Filips sociālistu vārdā paziņoja, ka viņi pirms balsošanas par valdību prasīšot vēl īpašus solījumus. Pēc daudzu uzskatiem Franciju spiežot uz piedalīšanos rietumu blokā, izpelnoties padomju ienaidu, bez piemērota militāra atbalsta garantijām no ASV. Komūnistiem tuvu stāvošais deputāts Pjērs Kots prasīja noraidīt Londonas ieteikumus.

Ģenerālis de Golls kādā runā svētdien izteicās, ka Londonas atzinumi parādot Francijas vājumu, un Šumana valdība Londonā ielaidusies nepieņemamās koncesijās. Svētdien runāja arī ministru prezidents Šumans, izceļot Eiropas organizēšanās nepieciešamību un Francijas pūles panākt Londonā sasniegto kompromisu. Angļu bij. ārlietu ministrs Īdens „Yorkshire Post" slejās norāda, ka Francijas bažas un iebildumi esot jāsaprot un tai nepieciešamās garantijas jādod. „Observer" runā par iespējamu Bevina viesošanos Rietumvācijā, kur viņš nav bijis kopš Potsdamas konferences 1945. g. Kad Bido piektdienas runā apzīmēja Bevinu par Francijas lielāko draugu, viņš guva nacionālās sapulces piekrišanu. Bido izcēla apstākli, ka Francija pirmo reizi savā vēsturē saņēmusi ASV garantiju, ka tās neizvāks savu karaspēku no Vācijas stratēģiski svarīgām vietām arī pēc vispārīgas okupācijas izbeigšanas.

„New York Herald Tribune" korespondents MakDermots neuzskata par neiespējamu, ka Padomju Sa-

(Beigas 3. lpp.)

Patiesība par 17. jūniju

Kad 1940. g. 17. jūnijā Padomju Savienība ultimātīvi pieprasīja savu karaspēka neierobežotu ielaišanu Baltijas zemēs un valdību maiņu, tas nāca kā pārsteigums, jo no Baltijas valstu puses nebija noticis nekas tāds, kas šādai rīcībai dotu kaut mazāko iemeslu. Šodien sākam iespiest rakstu „Tālsaruna! Steidzami!", kas atklāj faktus un rāda, ka pieminētais padomju solis izrietis no Molotova un Ribentropa 1939. g. parakstītā vācu-padomju draudzības pakta un par padomju nodomu pirms tam bijusi informēta tiklab Berline, kā Tokija.

Rakstu „Tālsaruna! Steidzami!" sniedzam pēdējā lappusē.

Kritis žīdu armijas virspavēlnieks

BBC ziņo, ka Palestīnā vairākās vietās no jauna uzliesmojušas cīņas. Žīdi sūdzējušies Bernadotem, ka viņiem uzbrukusi Sīrijas armija. Sīrieši savukārt ziņo, ka uzbrucēji bijuši žīdi. Libanona nosūtījusi telegrammu UN Drošības padomei, ka Izraelas karaspēks tanku atbalstā atjaunojis cīņu 8 km no Nacaretes. Trešdien Rodosas salā sāksies sarunas arabu un žīdu starpā.

Izraelas ārlietu ministrija ziņo, ka kritis žīdu armijas virspavēlnieks ģen. Dāvids Markus, kas agrāk bijis pulkvedis ASV un tikai nesen uzņēmies visu žīdu bruņoto spēku komandēšanu.

De facto Izraelu atzinusi arī Somija, Rumānija un Ungārija.

BBC

Posieties dziesmu dienai Fišbachā 27. jūnijā!

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 46 (151) 1943 g. 15. jūnijā

Ar autora parakstu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

KĀ LATVIJAI ATŅĒMA NEATKARĪBU

Kad 1939. gadā pēc Padomju Savienības pieprasījuma neatkarīgās Baltijas valstis noslēdza ar Padomiju **draudzības un neuzbrukšanas līgumus par padomju bazēm, Latvijā dzīve uz ārieni joprojām it kā ritēja tālāk normāli un cilvēki paļāvās, ka austrumu kaimiņš cienīs palīdzības** līguma noteikumus un latviešu tautai savu iekārtu neuzspiedīs. Bet 17. jūnijā kā zibens spēriens Latvijas laikrakstos parādījās ziņas, ka **Padomju Savienība** ultimātivā veidā pieprasījusi, lai Latvijā ielaiž padomju karaspēku, un ka Latvijas valdība šo prasību pieņēmusi. Ultimāts bija motivēts ar to, ka Latvija it kā esot noslēgusi ar Igauniju un Lietuvu pret Padomju Savienību vērstu agresīvu militāru līgumu un arī citādi neesot pildījusi 1939. g. oktobrī ar Padomju Savienību noslēgto līgumu. Latvijas telegrafa aģentūra oficiāli nolieda, ka tāds līgums starp trim Baltijas valstīm pastāvējis. Kad vēlākā Padomju Latvijas valdība anulēja visus ar Baltijas valstīm noslēgtos līgumus, tad to sarakstā šāds militārs līgums arī nefigurēja, līdz ar ko Padomju Savienības apvainojuma nepatiesība pierādījās.

Ar Latvijas okupāciju valdībai pēc padomju ultimātivā pieprasījuma vajadzēja atkāpties Jaunajā „ministru kabinetā" tomēr iegāja tikai viens oficiāls komūnists, jo nākošās „Padomju Latvijas" galva bija Latvijas republikas Triju zvaigžņu ordeņa kavalieris un universitātes profesors Augusts Kirchenšteins. Viņš 6. jūlijā, uzrunājot demonstrantus vēlēšanu izsludināšanas gadījumā, apgalvoja: „Tik drīz mēs varējām dot vēlēšanu likumu tikai tādēļ, ka mūsu varenais kaimiņš, mūsu draudzīgā Padomju Savienība mums sniedza draudzīgu atbalstu mūsu darbā (!). Sarkanā armija palīdz sargāt mūsu brīvību, mūsu valsts patstāvību. Es vēlreiz sveicu mūsu valsts brīvību un neatkarību: tā mums ir, tā pastāvēs, jo mēs ticam Padomju Savienības augstākā vadoņa Staļina solījumiem."

Ja Kirchenšteins toreiz būtu gribējis uzmanīgāk lasīt Latvijas komūnistisko presi, viņš būtu varējis aiztaupīt šādus melus. Laikraksts „Brīvā Jaunatne" jau 1. jūlijā rakstīja: „Kāda būs tā demokratiskā republika, par ko mēs tagad iestājamies? Vai tā būs demokratiska, kāda bija Latvija līdz 1934. gadam un kuras bērns ir fašisms? Nē, tā demokratija ir apglabāta uz visiem laikiem. Topošā demokratija būs jauna, revolūcionāra tautas demokratija. Vara būs īstu tautas pārstāvju (t. i., komūnistu) rokās."

Demokratiskās valstīs vēlēšanu iznākumu un līdz ar to arī valdības kursu nosaka paši vēlētāji ar savām balsīm. Bet Latvijas komūnisti domāja citādāk. Viņi gan it kā atzīst vēlēšanas, bet tikai ar noteikumu, ka iznākumam jābūt pēc viņu prāta. Lai tas tā būtu, par to viņi solās gādāt. Bet kā? Uz šo jautājumu nepārprotami atbild „Cīņas" ievadraksts, kas paskaidro:

„Padomju Savienības Sarkanās armijas ierašanās un atrašanās Latvijas zemē pēkšņi izraisīja tik spēcīgu un plašu mūsu revolūcionārās darba tautas masu kustību, ka katra doma par atgriešanos pie vecā režima apstākļiem kļūst bērnišķīga un smieklīga." Sarkanā armija, tas ir, svešas varas okupācija, izrādās par to ideoloģisko latviešu tautas pārliecināšanas līdzekli, ar kuras palīdzību izdzīs tautas brīvības un neatkarības tieksmes.

Kāda būs Latvija pēc saeimas vēlēšanām, — arī to „Cīņa" zina pasacīt: „Kopā un roku rokā ar Sociālistisko Padomju Republiku Savienību, izmantojot tās bagātīgos piedzīvojumus kā revolūcionārajā kustībā, tā sociālistiskās valsts radīšanā, mēs turpmāk veidosim arī savu dzīvi un darba tautas nākotni."

Kaut gan vēl nacionālais karogs plivinās blakus sarkanam karogam, vēl pastāv privātīpašums, lai gan fabrikās un iestādēs reti kāds vēl strādā ražīgu darbu, kaut gan valsts prezidents Ulmanis vēl oficiāli skaitās valsts galva, kaut arī atrodas mājas arestā, neoficiālā Latvijas valsts sovjetizācija lieliem soļiem iet uz priekšu iestādēs, fabrikās un armijā. Uz ārieni gan rīkojas „demokratiskā" valdība, bet īstā noteicēja Latvijā ir jau komūnistiskā partija, kuru no krievu sūtniecības rīko Višinskis.

5. jūlijā izsludināja saeimas vēlēšanas uz 14. un 15. jūliju, jo jūlija beigās Maskavā sanāks Padomju Savienības augstākā padome un līdz tam laikam jāveic visi priekšdarbi Baltijas valstu iekļaušanai Padomju Savienībā. Likums nosaka, ka vēlēt var katrs Latvijas pilsonis un ka vēlētājiem tiesības iesniegt kandidātu sarakstus, kurus parakstījuši vismaz 100 vēlētāju. Jau nākošā dienā pēc vēlēšanas likuma izsludināšanas nezināmas rokas „trieciena tempā" ir sastādījušas un izsludinājušas „Darba ļaužu bloka" sarakstu. Namsaimniekiem un lauksaimniekiem dod rīkojumu iegādāties Padomju Savienības karogu. Komūnistu pārņemtajos laikrakstos paskaidro, ka „uzmanīgs vērotājs „Darba ļaužu blokā" saskatīs godīgākos ļaudis no visām mūsu tautas aprindām. Par nožēlošanu tautas lielākais vairums nemaz nepazīst šos „godīgākos ļaudis" un nezina, no kurienes tie radušies. Tālāk pamāca, ka „ārpus Darba ļaužu bloka, citu reālu kandidātu sarakstu nemaz nevar būt. Latvijas darba ļaužu bloks ir aptvēris visu, kas sastāda tautas pozitīvos, radošos spēkus. Tādos apstākļos ikviens tālāks saraksts nozīmētu politisku spekulāciju un tas noraidāms."

Par spīti tādām komūnistu pamācībām un draudiem, latviešu starpā tomēr atrodas vīri, kas atsakās saprast, ka likums nav likums un demokratija nav demokratija un kas cenšas vēlēšanās piedalīties ar otru demokratisko latviešu sarakstu. No Maskavas importētais kompartijas sekretārs Ž. Spure tad šiem „politiskiem spekulantiem" publiskās runās aizrāda, ka viņiem nelīdzēs nekādi solījumi tautai, jo, lūk, „darba tauta noraida šos liekuļus un saslēdzas ap savu vadītāju „komūnistisko partiju". — Tūdaļ pēc tam laikrakstos parādās šāds ziņojums: „Daži turīgo aprindu pilsoņi, ar ģenerāli Jāni Balodi priekšgalā, Ata Kēniņa vadībā sākuši organizēt saeimas vēlēšanām savu demokratisko latviešu sarakstu, neraugoties uz to, ka visi patiesi demokratiskie Latvijas iedzīvotāji jau pievienojušies Latvijas darba tautas blokam. Viņi vākuši iedzīvotāju vidū parakstus. Mūsu drošības sargi šo politisko avantūru laikā atklājuši un laikā nodevuši lietas noskaidrošanu un atrisināšanu prokurātūrai."

Izlietot savas likumīgās pilsoņu tiesības tātad ir politiska avantūra, kuru noskaidro prokurātūra. Prokurātūra arī atradusi ļoti vienkāršu šīs lietas atrisināšanas veidu. „vainīgie" pazūd bez pēdām.

Pēc tam, kad prokurātūra nevēlamos kandidātus bija nogādājusi pie malas, vēlēšanu komisija var paziņot, ka „saeimas vēlēšanu priekšdarbi ir veikti. Par likumam atbilstošu komisija ikkatrā vēlēšanu apgabalā atzina tikai vienu, t. i., Darba ļaužu sarakstu, bet pārējos noraidīja." Ar demokratisko pilsoņu kandidātu ieslodzīšanu koncentrācijas nometnēs un viņu kandidātu sarakstu anulēšanu komūnistiskā saraksta uzvara „vēlēšanās" tad arī bija nodrošināta. Bet ar to Latvijas maskaviešiem vēl nepietiek, jo viņiem dots rīkojums, lai vēlēšanās piedalītos visi un lai neviens neuzdrošinātos „legālo" Latvijas pievienošanos Padomju Savienībai sabotēt.

Pēc tam, kad jau kompartijas aģitātori, valdības locekļi un komūnistu kontrolētā prese ir izlietojusi visu savu daiļrunību un visus ietekmēšanas un iebiedēšanas līdzekļus, lai pamudinātu visus iet pie urnām, „valdība" īsi pirms vēlēšanām izsludina jaunu bargu likumu par kaitniecības apkarošanu. Likums, starp citu, aizliedz „izvairīties no likumīgu pienākumu pildīšanas, nolūkā kaitēt valsts vai sabiedrības interesēm". Bet piedalīties vēlēšanās ir katra sociālistiskās valsts pilsoņa pienākums.

Par šo likumu „tieslietu ministrs" Jablonskis sniedz sekojošu paskaidrojumu: „Sevišķi svarīgos gadījumos vainīgos sodīs tiesa ar bargākiem sodiem līdz pat spaidu darbiem uz nenoteiktu laiku, pie kam kara ministram ir tiesība nodot ierosinātās lietas kara tiesai izspriest pēc karalaika likumiem. Karatiesa vainīgiem varēs piespriest visbargākos sodus, nāves sodu ieskaitot."

Vēlēšanu iznākumu ietekmē arī visiem citiem iespējamiem līdzekļiem. Iestāžu darbiniekiem un fabriku strādniekiem jāsapulcējas pie iestādēm un fabrikām, no kurienes viņu uzraugi — komūnisti tos slēgtās rindās aizved uz balsošanas iecirkņiem. Tur vēlētājiem iedod Darba ļaužu bloka sarakstu un uzraugi skatās, lai vēlētājs tajā neko neizsvītrotu. Par piedalīšanos vēlēšanās vēlētāju pasē tam sa atzīmi. Komūnistu aģitātori un laikraksti vēlētājiem dod šāda veida brīdinājumus: „Lai vēlāk tiem, kas tagad šaubās balsot vai nebalsot, nebūtu jākaunas no sevis, no saviem darba biedriem (t. i., spiegiem), no līdzpilsoņiem, no visiem brīvās Latvijas patriotiem (!) un no saviem personīgiem dokumentiem, kuros trūkst atzīmes par piedalīšanos šīgada saeimas vēlēšanās. Visi šodien pie vēlēšanu urnām!" Citiem vārdiem, kam nebūs attiecīgās atzīmes pasē, tas lai sagatavojas uz visbargākām represijām.

Par spīti visiem šiem spaidiem, tomēr atradušies ne mazums latviešu, kas vēlēšanās nav piedalījušies. Tomēr oficiālie vēlēšanu iznākumi ir: piedalījušies ne mazāk par 97,6%. Te nav svarīgi, vai šie vēlēšanu rezultāti uzdoti pēc faktiskā vēlētāju skaita, jeb „pēc plāna", jo kompartijas sekretārs, vēl iekams jaunā saeima bija sanākusi, pateica savu „suverēno" lēmumu, ka „tauta nolēmusi par ciešu un nesalaužamu kopā iešanu ar Padomju Savienības tautām." Arī Kirchenšteins pieballsoja: „Jaunievēlētā saeima drīz stāsies savā darbā un izstrādās satversmi, kas nodrošinās Latvijas iedzīvotājiem visas neatkarīgas un brīvas tautas tiesības — pirmām kārtām tiesības lemt par laimīgāku nākotni saskaņā ar Latvijas un Padomju Savienības savstarpējo palīdzības līgumu."

Saeima savā vienīgajā sēdē 20. jūlijā tad arī „stājās darbā" un, pretēji Latvijas satversmei, „pieņēma" nelikumīgo lēmumu par Latvijas pievienošanos Padomju Savienībai. Padomju Savienības augstākā padome savukārt 6. augustā nolēma „ievērot latviešu tautas padevīgo lūgumu uzņemt Latviju Padomju Savienības tautu saimē".

Komūnistiskie kvislingi bija simtprocentīgi veikuši savu maizes tēvu uzdevumu.

R. Siliņš

Kopīgi soļi

naudas reformas, izceļošanās un uztura jautājumā

Kārtējā Baltijas tautu centrālo komiteju pārstāvju apspriedē 10. jūnijā Vircburgā igauņu CK pārstāvis V. Ivasks informēja par sarunām IRO štābā Bad Kisingenā, kur skārti svarīgi DP jautājumi. Sakarā ar likumprojektu par DP uzņemšanu ASV, apspriedes dalībnieki sastādīja un parakstīja iesniegumu armijas un IRO vadībai, kurā lūdz pie eventuālās iecelošanas kvotu noteikšanas pēc nacionālitātēm pieaicināt arī atsevišķo nāciju centrālkomiteju pārstāvjus. Tāpat apspriedā un parakstīja iesniegumu drošības jautājumā, apspriedā kopīgu rīcību naudas reformas gadījumā un pārrunāja Baltijas tautu DP pārstāvju delegācijas sūtīšanu uz Franciju. Par apstāklim Minchenes Funkkazarmju izvietošanas nometnē sastādīja iesniegumu IRO vadībai Ženevā un IRO štābam Bad-Kisingenā. Tāpat parakstīja latviešu CK izstrādātu iesniegumu uztura jautājumā. Iesniegumam pievienotas Latvijas ārstu apvienības sastādītās tabulas un to nosūtīja latviešu pārstāvim pie IRO štāba Ženevā, sūtnim J. Felmanim tālākai rīcībai.

Apspriedē piedalījās igauņu CK priekšsēdis E. Eins un locekļi N. Trials un V. Ivasks, lietuviešu CK priekšsēdis kons. P. Gaučis un loc. Dr. J. Šlapetis un latviešu CK priekšsēdis H. Klarks un kancelejas priekšnieks J. Venners.

Kāpēc nepatikšanas?

LCK informācijas nozare ziņo: „DP, kas šādu vai citādu iemeslu pēc atgriežas atpakaļ no Beļģijas uz Vāciju, vairākkārt sūdzējušies gan savu tautību organizācijās, gan IRO un militārpārvaldes iestādēs, ka viņiem pie robežas pārejas Beļģijas ierēdņi atņēmuši personīgās mantas.

Beļģu iestādes informē, ka pārtikas vielas, nelietotus apģērbus un nelietotus apavus, kā arī daudzus citus jaunus priekšmetus un mantas, ir aizliegts no Beļģijas izvest. Sākumā beļģu iestādes šī jautājuma nokārtošanā bija visai iecietīgas un tolerantas, bet DP šo apstākli sāka pārmērīgi izmantot. Tā sekas ir noteikumu izpildīšanas stingrības palielināšana."

Nometņu dzīve

PREMIJAS literātūrā, mūzikā un tēlotajās mākslās piešķirs p. g. 26. okt. nodibinātais ģenerāļa Kārļa Gopera fonds. Godalgos trimdā radušos darbus latviešu literātūrā (dzejas, stāstus, noveles, romānus, aprakstus, filozofiskus un paidagoģiskus apcerējumus uc. darbus, domātus jaunatnei no 8—18 g.v. un filmu scenārijus), tēlotajās mākslās (gleznas, grafikas, grāmatu ilustrācijas, plakātus un tēlniecības darbus) un mūzikā, kas veicina jaunatnes audzināšanu skautisma garā. Katra prēmija būs RM 4000.— Paredzētas vēl vairākas godalgas. Godalgošanu izdarīs līdz 1. augustam, bet darbi jāiesūta līdz 1. jūlijam J. Dombrovskim: Esslingen/N., Pfaffstr. 3—6.

LĪBEKAS YMCAs aicinājumam ziedot Lībekas latviešu slimnīcai līdz 6. jūnijam bija atsaukušies 682 tautieši, saziedojot RM 11.790.50.

PINEBERGAS latviešu nometnes ģimnazija un tautskola sarīkoja dabas zinātnisku izstādi ar botanikas un zooloģijas nodaļu. Skolu mūzeja bij. dir. J. Siliņa vadībā skolēni bija savākuši ap 600 eksponātu, tā pierādot, ka arī pašreizējos apstākļos iespējams veikt ievērojamus pasākumus, lai veicinātu skolas darbu. Izstādi atklāja Pinebergas angļu komandieris Korbets, veltot atzinīgus vārdus skolēnu čaklumam. Agr. J. Brūna iekārtotajā botanikas nodaļā bija daudz ārstniecības augu un drogu.

BAMBERGAS latviešu komiteiā, piedaloties 52 proc. vēlētājiem, ievēlēja Ž. Augustu, E. Petrīti, T. Dukātu, E. Tūteri, J. Bērziņu un K. Cīpantu.

MEMMINGENAS vācu iestādes apvaino DP par zemnieku labības, āboliņa un zālāju lauku apzagšanu, piedraudot ar bargu sodu. DP vācu laukos meklējot barību trušiem.

1000 DP uz Kanādu

No Falingbosteles emigrācijas centra jūnija sākumā lauksaimniecības darbos uz Kanādu aizbrauca 250 DP, to vidū vairāki desmiti latviešu. Lauksaimniecības strādnieku pieņemšana un pārbaude bija samērā ātra un DP emigrācijas centrā nācās pavadīt tikai 2—4 nedēļas. Pēdējo divu mēnešu laikā no Falingbosteles uz Kanādu aizbraukuši ap 1000 DP un pāris simtu menonītu.

Lai baltiešus apgādātu ar pirmās nepieciešamības precēm, centrā mītošie latvieši noorganizējuši tirdzniecības pasākumu. To vada Pusvācietis. Dalības nauda pasākumā ir RM. 20.— Centrā uzsākusi darboties latviešu svētdienas skola skol. Jēkabsona vadībā. Dalībnieku skaits: prāvs. Latviešu tautskolas pārzinis Kreišmanis aizbraucis darbos uz Kanādu. Ar viņa aizceļošanu Falingbostelē mītošie latvieši zaudējuši enerģisku sabiedrisku darbinieku. Tautskolas vadību pārņēmusi skol. Geistaute. Notikušas pārmaiņas arī latviešu komitejā.

9. jūnijā Falingbostelē koncertēja te mītošie latviešu mākslinieki — dziedonis Geistauts, pianiste Ramiņa un vijolnieks F. Heinrichsons.

R. T.

IRO ģenerālsekretāra inspekcija

IRO amerikāņu joslas galvenā štābā Bad Kisingenā sestdien, 12. jūnijā inspekcijas braucienā no Ženevas ieradās PCIRO ģenerālsekretārs Taks (Tuck) un apspriedās ar joslas šefu Edvardu, štāba informācijas daļas vadītāju Denlingeru un pārējiem daļu vadītājiem. Ģenerālsekretāra apmeklējums notika tieši pirms regulārās IRO preses konferences, kas Bad Kisingenā notiks 16. jūnijā.

Parīzē runā par Baltijas valstu brīvību

VĒSTULE LATVIJAI NO FRANCIJAS

Pēc ilgiem gadiem Parīzē atkal notika atklāta un sirsnīga draudzības manifestācija Baltijas valstīm. Sarīkojumu organizēja Tautu tiesību līga, kuras vadībā ir ievērojami franču garīgi un politiski darbinieki — bij. informācijas ministrs Pols Burdāns, Franču akadēmijas ģenerālsekretārs Anrī de Monfors, izcilais publicists Žans Teksjē uc. Sanāksme notika vecās Sorbonas Tirgo aulā un bija pulcinājusi krietnu pulku Parīzes garīgās dzīves vadītājas personas un šejienes latviešu, lietuviešu un igauņu kolonijas locekļus. Prezidēja Žans Teksjē. Plašu referātu par Baltijas valstu likteni nolasīja lietuviešu eksekutīvās komitejas priekšsēdis Sidzikauskas.

Debatēs par Baltijas tautu brīvību dedzīgi iestājās republikas padomnieks Pezē, aicinot franču būt uzticīgiem lielo revolūciju brīvības un taisnības ideāliem un izbeigt līdzšinējo nesaprotamo kūtrumu apspiesto tautu atbrīvošanas kustībā. Tiesi Baltijas valstis savā brīvības posmā pierādījušas lielu darbīgumu un dzīvotspēju. Tagad tās izmisumā pretojas lielas svešas varas pārspēkam un iznīcībai — bet cik ilgi? Franču domā — mosties! Tāds bija sanāksmes vispārējais sauklis.

Mums ir ļoti svarīgi, ka par Baltijas valstīm atkal atklāti runā Parīzē, turklāt garīgi tik nozīmīgā vidē, kāda ir vecā Sorbona, kur pasaules darbojas daudzu apspiesto tautu emigrācijas centri. Jādomā, ka mums draudzīgie akti turpināsies, lai baltiešu stāvokļa izpratne Francijā kļūtu pilnīgi pareiza, tā atvieglojot ciņu par Baltijas valstu atbrīvošanu. Arī mēnešraksts „La Dommentation Catholique" pēdējā numurā publicējis garu un mums līdzjūtīgu rakstu par Baltijas zemju traģēdiju. Rakstā ir sīki dati par deportācijām, slepkavībām, baltiešu bēgļu gaitām un izsūtīto ciešanām Sibirijā.

Ļoti daudz darba pašreiz Latviešu palīdzības komitejai Francijā — vienīgajai oficiāli atļautajai latviešu organizācijai šajā zemē. Vissāpīgākais līdzekļu trūkums. Visi darbinieki strādā bez atlīdzības, kaut garas darba stundas jāpavada arī dienišķās maizes pelnīšanai. Komitejā pēdējā laikā ienāk ļoti daudz tautiešu vēstuļu, sevišķi no Vācijas. Visumā tās raksturo Francijas apstākļu pilnīgu nepazīšanu. Tikai retas vēstules pelna patiesu ievērību, jo citās ir lūgumi pēc labām vietām, modes žurnāliem un pat jaunām kurpēm! Saprotams, ka šādi neapzinīgi rakstītāji ļoti aizkavē komitejas darbu.

Parīzē, jūnijā.

T. T.

DP potēs pret tuberkulozi

Visās nometnēs amerikāņu joslā notiks DP veselības pārbaude un potēšana pret tuberkulozi — ziņo IRO galvenā mītne Bad Kisingenā.

Šī akcija, ko veiks Dānijas sarkanā krusta uzraudzībā, ietilpst plānotajā programmā par Eiropas iedzīvotāju aizsardzību pret tuberkulozi, kādai padoti arī vācieši. Pārbaudei būs pakļauti visi DP no 2—25 g. vecumam. Veselības pārbaudē nenoteiks diagnozi, bet gan konstatēs pazīmes organisma pretestībai pret saslimšanu. Potēs tikai tajos gadījumos, ja būs aizdomas par iespējamu saslimšanu. PCIRO ārsti norāda, ka potēšana nav sāpīga, un tā pret tuberkulozi rada ilgu imūnitāti. Par tuvākiem akcijas izkārtošanas jautājumiem IRO informēs nometņu ārstus un vadību.

IRO

30 STUNDĀS UZ VENECUĒLU

IRO galvenā mītne Bad Kisingenā informē, ka noslēgts līgums par 2800 DP ģimeņu pārvešanu uz Venecuēlu ar lidmašīnām četros mēnešos. Lidojums paredzēts no Minchenes ar gala punktu Makvietā, Venecuēlā; tas ilgs apm. 30. stundas. Izmēģinājuma lidojumi paredzēti 21., 26. un 29. jūnijā. Regulārais transports sāksies jūlijā.

VĒSTULES REDAKCIJAI

A. Lagzdiņš, Memmingenā

AMATAM ZELTA PAMATS

Kā daudzreiz aizrādīts, mums pulka grāmatu daiļliterātūrā, bet vēl vienmēr trūkst praktisku rakstu. Šai gadījumā gribu vērst uzmanību tieši uz tām nozarēm, kas tik bieži slavētas un ieteiktas — uz būvgaldniecību un mūrnieku amatu. Tiek rīkoti gan kursi, bet pēc to beigšanas un bez prakses atkal daudz kas aizmirstas un tad nav kur padomu meklēt. Būtu ļoti noderīgi izdot zīmējumiem un skicēm ilustrētas, viegli saprotamas būvgaldnieku un mūrnieku rokas grāmatas. Kā emigrācijā, tā arī atgriežoties dzimtenē, daudziem varbūt tieši šajos arodos būs jāmeklē darbs. Tādēļ pie laika jākrāj zināšanas, un vērtīgs palīgs te vienmēr būs vienkārša un praktiska amata rokas grāmata.

A. Jankovska, Bairetā

KUR PALIEK?

Avīzēs bieži lasu, ka uz Vāciju gan no Amerikas, gan Zviedrijas bēgļu bērniem sūtītas dāvanas. Dzīvoju viena ar trim bērniem, bet nevienu reizi pat vismazāko nieku neesmu saņēmusi no šīm sūtītām mantām. Tāpēc jāj autā, kas tās saņem?

Jauni ierobe jumi un jau saspīlējum

TAI BEZ KRIEVU ZIŅAS B
NEVIENS NEVARĒS
IEBRAUKT, NE IZBRAU

Pa nedēļas beigās Berlīn jums saspīlējums, kas no ja Austrīja jau tā saspīlētās att Gluži negaidot krievu militā valde paziņoja jaunus not greču un pasažieru satiksmē numu pāslām uz Berlīni un Šādā kārtā praktiski apstāj rīcieni gan ar pārtikas līd gan ogļēm. Krievi pieprasīja katra vagona būtu atzīmēts turs un saņemšanas vieta. A vukārt atzurējuši kādu krie cenu, kas vedis izstādes eks uz Maskavas uz Parīzi.

Tūlīt pēc minētiem ierō miem padomju iestādēm as testus iesniedza angļu un a gu militārā pārvalde. Kāds pārstāvis izteicās, ka krievu kumi ir pilnīgi „negaiditi un nemami". Līdzīgas domās ben. Klejs. Viņš paskaidr tam nav zināms, kas spiedis tā rīkoties. Amerikāņu p pārvaldes direktors Berlīnē Hovleja domā, ka krievu jau kojums izdots tieši tai laik franču okupācijas iestādes v ierosināt lai paaugstina pārt ejas Berlīnes iedzīvotājiem.

Ļoti stingra personu kont pašā laikā sākusies arī robe punktā pie Helmštetes un Krievu posteņi prasīja, la ļoslu pasu īpašnieki uzrād īpašus dokumentus, kas ap ceļojuma „nepieciešamību". ļu joslā iegts ieiet arī tiem zemniekiem, kuru zemes vie atrodās krievu pusē. Jauno ļojumu dēļ robežpārejas driz vien sapulcējās vairā 1000 cilvēku. Lai pārbaudī vokli, Hofā ieradās amerikā tārā gubernātora vietnieks Heija. Krievu licencētais Deutschland" šai sakarībā roja, ka padomju iestādes ierobežojumus personu satik devušas tāpēc, lai aizkavēt naudu ieplūšanu krievu jo tam, kad Rietumvācijā būs valūtas reforma.

Kamēr pa pasažieru satiks jaunošanu līdz redakcijas s nebija nekādu ziņu, noteiku precu ievešanu Berlīnē krie apspriedēm ar britu militār valdes pārstāvjiem, atkal at

Labi informētās aprindas ka krievi nolēmuši pilnīgi starpjoslu vilcienu kontroli. noteikumi stāšoties spēkā Ja šī informācija izrādīsies tad neviens bez krievu ziņa rēs Berlīnē ne iebraukt, ne rienes izbraukt.

Krievu militārā gubernāto nieks ģen. Dratvins izdevis mu, kas apstiprina īpašas vā nieciskas, komisijas dibināš pārraudzīs pasta lietas un pe izdevumu izplatīšanu un sā boties 1. augustā. Bez šīs atļaujas tad nedrīkstēs izpi pārdot nevienu laikrakstu periodisku izdevumu.

Lielākā kuģ katastrofa Dānijas vēstu

Par lielāko katastrofu kuģniecības vēsturē uzskat vaļkonis „Kjoebenhavn" nog Kategata šaurumā, kur, cīk noskaidrots, gājušas bojā 13 nas. Uz kuģa, kā ziņo AP, ties pavisam 450 pasažieru kajītes ļocekļu. Kuģis uzskr nāl un, nogrimis dažās min ka nebijis iespējams nolaist glābšanas laivu. Pasažieri g ļecot jūrā, un daļu no viņie jojuši, piesteigušies kuģi. P izglābts pavisam 261 cilvēk kapteinis stāsta, ka pēkšņā zija viņu iesviedusi jūrā un vārējis vadīt glābšanas akci tomēr nokļuvis atpakaļ u mūrnieku rokas grāmatas. Kā emi grācijā, tā arī atgriežoties dzimtenē, meklējis pasažieru sarakstu, atradis. Kāds izglābtais st daudzi pasažieri, kas neuzdr ties iekt jūrā, sakāpuši uz l ūdens, bet tas, kuģim spēcīg joties, ar gaisa spiedienu gaisā ar visiem pasažieriem.

Pēc iestāžu domām, vainig nevis magnētiska mīna, kas kien no jūras dibena, bet ga ka mīna. Vācija kara laikā Dāniju ar apm. 3000 mīn Dānijas ūdeņos cenšas noskaidr nātrofas tuvākos apstākļus. nogrimis 14 metru zem ūde katastrofas dēļ Kopenhagenā visus teātrus, kino un izpri tā.

TZ

Jauni ierobežojumi un jauni saspīlējumi

VAI BEZ KRIEVU ZIŅAS BERLĪNĒ NEVIENS NEVARĒS NE IEBRAUKT, NE IZBRAUKT?

Pag. nedēļas beigās Berlīnē radās jauns saspīlējums, kas no jauna saasināja jau tā saspīlētās attieksmes. Gluži negaidot krievu militārā pārvalde paziņoja jaunus noteikumus preču un pasažieru satiksmē no rietumu joslām uz Berlīni un atpakaļ. Tādā kārtā praktiski apstājas visi vilcieni gan ar pārtikas līdzekļiem, gan oglēm. Krievi pieprasīja, lai uz katra vagona būtu atzīmēts tā saturs un saņemšanas vieta. Angļi savukārt aizturējuši kādu krievu vilcienu, kas vedis izstādes eksponātus no Maskavas uz Parīzi.

Tūlīt pēc minētiem ierobežojumiem padomju iestādēm asus protestus iesniedza angļu un amerikāņu militārā pārvalde. Kāds britu pārstāvis izteicās, ka krievu noteikumi ir pilnīgi „negaidīti un nepieņemami". Līdzīgās domās bija arī ģen. Klejs. Viņš paskaidroja, ka tam nav zināms, kas spiedis krievus tā rīkoties. Amerikāņu militārās pārvaldes direktors Berlīnei plkv. Hovlejs domā, ka krievu jaunais rīkojums izdots tieši tai laikā, kad franču okupācijas iestādes vēlējušās ierosināt, lai paaugstina pārtikas racijas Berlīnes iedzīvotājiem.

Ļoti stingra personu kontrole tai pašā laikā sākusies arī robežpārejas punktā pie Helmštetes un Hofā. Krievu posteņi prasīja, lai starpjoslu pasu īpašnieki uzrādītu arī īpašus dokumentus, kas apliecinātu ceļojuma „nepieciešamību". Padomju joslā liegts ieiet arī tiem Hesenes zemniekiem, kuru zemes viena daļa atrodas krievu pusē. Jauno ierobežojumu dēļ robežpārejas punktos drīz vien sapulcējās vairāk nekā 1000 cilvēku. Lai pārbaudītu stāvokli, Hofā ieradās amerikāņu militārā gubernātora vietnieks ģen. Heijs. Krievu licencētais „Neues Deutschland" šai sakarībā paskaidroja, ka padomju iestādes jaunos ierobežojumus personu satiksmē izdevušas tāpēc, lai aizkavētu vecās naudas ieplūšanu krievu joslā pēc tam, kad Rietumvācijā būs notikusi valūtas reforma.

Kamēr pa pasažieru satiksmes atjaunošanu līdz redakcijas slēgšanai nebija nekādu ziņu, noteikumus par preču ievešanu Berlīnē krievi, pēc apspriedēm ar britu militārās pārvaldes pārstāvjiem, atkal atcēluši.

Labi informētās aprindas izsakās, ka krievi nolēmuši pilnīgi pārņemt starpjoslu vilcienu kontroli. Jaunie noteikumi stāšoties spēkā 1. jūlijā. Ja šī informācija izrādīsies patiesa, tad neviens bez krievu ziņas nevarēs Berlīnē ne iebraukt, ne no turienes izbraukt.

Krievu militārā gubernātora vietnieks ģen. Dratvins izdevis rīkojumu, kas apstiprina īpašas vācu saimnieciskas komisijas dibināšanu. Tā pārraudzīs pasta lietas un periodisku izdevumu izplatīšanu un sāks darboties 1. augustā. Bez šīs iestādes atļaujas tad nedrīkstēs izplatīt vai pārdot nevienu laikrakstu vai citu periodisku izdevumu.

Jonass Miesnieks

DZEJNIEKS

Kad pašlabuma velns šķiet valdītu tik dairs,
Kad visa dzīve tik viens jaunums būtu,
Kad liktos, gaišu domu sirdi nava vairs,
Nedz cēlāku vairs kādu jūtu.

Tad šajā laikā negantā un baigā,
Es tevī, Dieva māte, veros; klēpī bērns tev dus
Un liekas prāts viss rimst, pats topu kluss.
Ak žēlo cilvēku, tu visu žēlīgā un maigā!

Kaut glezna klusē, skats pats sirdi silda,
Un tumsas baigie tēli lēni klīst,
Un sistās brūces aug un dzīst,
Jau citas domas, citas jūtas mani pilda.

Lai ar' cik tumša mana zemes dzīve būtu,
Ko labāku, kā viņa liekas, sāku jaust;
Es zinu, noģiedu un jūtu:
Tik gaišas jūtas esmu nācis paust.

Vai veros sirmgalvī, vai raugu bērna seju,
Vai mīļā dzimtenē es domās kavējos,
Es zinu: cilvēks esmu, ļaužu vidū eju —
Ļauj, visu žēlīgā, man mīlēt tos!

Trumens aicina Padomju Savienību atteikties no agresijas taktikas

Prezidents Trumens vēlēšanu propagandas runā Kalifornijā sestdien aicināja Padomju Savienību pierādīt savu miera gribu, izbeidzot „spaidu" un „atklātas agresijas" taktiku, un noraidīja atsevišķas ASV un Padomju Savienības sarunas par abu valstu domstarpībām, jo „nevienai nācijai nav tiesību prasīt samaksu par labu uzvešanos". ASV noraidot iespēju kopā ar citām lielvalstīm uz mazo valstu rēķina izpostīt cilvēces cerības uz mieru. Pašreizējā šķelšanās neesot vis starp Padomju Savienību un ASV, bet starp Padomju Savienību un pārējo pasauli. Trumens tālāk prasīja, lai Padomju Savienība un tās satelīti izbeigtu dumpinieku atbalstīšanu Grieķijā un vairs nekavētu Ziemeļkorejas un Dienvidkorejas apvienošanu. „Cerības uz mieru," beigās norādīja prezidents, „ir pārāk svētas, lai atsevišķas personas vai veselas nācijas, tas izmantotu propagandai vai savtīgiem nolūkiem. Mēs esam ieinteresēti mierā un nevis propagandā. ASV apņēmušās stāvēt par mieru un šinī ziņā palikt stipras." BBC

Cik stiprs ir ģenerālis Markoss

Kad grieķu nemiernieku raidītājā nesen nolasīja ģen. Markosa paziņojumu, ka viņš gatavs uzsākt „miera sarunas" ar Atēnu valdību, visi bija pārsteigti. Priekšlikumu noraidīja, bet politiskie novērotāji sāka meklēt iemeslus, kāpēc īsti „ģenerālis" pēkšņi parāda tādu „miera gribu". Zināms, jau sen bija skaidrs, ka bez kaimiņu atbalsta Markoss cīņu nevarētu turpināt. Tāpēc arī Padomju Savienība un tās satelīti visiem līdzekļiem sabotēja Balkānu komisijas darbu un kategoriski noraidīja robežkontroli.

AP speciālkorespondents no Atēnām ziņo, ka Markosa armijā šobrīd ir tikai 30.000 vīru, pie kam tā zaudējusi 9.800 kritušu, 4500 gūstekņu un 5900 nemiernieki paši labprātīgi pārgājuši valdības pusē. Jāpieņem, ka liels skaits grieķu, to starpā sabotieri, slepeni aģenti un dažādi aktīvisti, izkaisīti pa visu zemi un slepeni cīnās par „demokratijas lietu". Pretēji visām baumām, līdz šim tomēr nav drošu ziņu par tā saucamo starptautisko brigādi. Pierādījies tomēr tas, ka nemiernieku armija lielāko tiesu sastāv no tādiem cīnītājiem, kas rekrūtēti spaidu kārtā. Tā, piem., partizānu ģenerāļa Lasana vienības Trakijā ir vairāk nekā 30 proc. šādu spaidu kārtā iesauktu muhamedāņu.

Padomju Savienības trīs iespējas

(Turpinājums no 1. lpp.)

vienība pēkšņi piekrīt Londonas ieteikumiem un prasa sev līdztiesības Rietumvācijas demilitarizēšanas, Rūras uc. jautājumos; organizēt atsevišķu Austrumvācijas valsti; treškārt, izspiest rietumu sabiedrotos no Berlīnes, iegūstot pilnīgu noteikšanu par Vācijas tradicionālo galvaspilsētu un politisko centru, bet riskējot ar karu, ko Padomju Savienība pašreiz nevēloties. Ja Padomju Savienība izteiktu vēlēšanos piedalīties sešu valstu ieteikumu reālizēšanā, rietumvalstīm nekas neatliktu, kā pieņemt šo prasību, citādi tām pārmestu no jauna Vācijas šķelšanu.

Maskavas prese gan iepriekš Londonas konferenci apzīmēja par „nelegālu slepenu vienošanos" un veltīja daudz telpas to Berlīnes laikrakstu ziņojumiem, kas Londonas atzinumus asi kritizēja: tie gribot Vāciju pārvērst „monopolkapitāla kolonijā", sašķelt to un rietumjoslas izveidot par „septiņpadsmito Maršala plāna valsti", un ka tas viss darīts bez vācu tautas ziņas.

BBC, TZ, NYHT

„Tas nozīmētu karu, bet karu mēs nevēlamies"

SED UN SPD PRETĒJIE UZSKATI PAR VĀCIJAS AUSTRUMU ROBEŽĀM

Ungārijas kreisie sociāldemokrati un komūnisti nesen nodibināja „strādnieku partiju", kuras pirmajā kongresā Budapeštā runājis ungāru ministru prezidenta vietnieks M. Rakoši. Viņš atzinis, ka pēc deviņu mēnešu cīņas kreisā spārna sociālisti ar komūnistu palīdzību no darbības partijā izstūmuši labā novirziena „elementus".

Šajā kongresā piedalījušies arī SED priekšsēži Piks un Grotevols. Preses konferencē, atbildot uz jautājumu, vai SED atteiktos no vācu austrumu robežām, Grotevols teica: „Tagadējās poļu robežas apstiprināja trīs lielvalstis Potsdamas konferencē. Mēs neesam tik vājprātīgi, lai vēlētos tās grozīt. Šo robežu grozīšana nozīmētu karu, bet karu mēs nevēlamies." — „Vācijas zeme ir arī tā Vācija, kas atrodas viņpus Oderas-Neisas līnijas," SPD konferencē Firtā apgalvojis partijas līderis Kneringens — „tas pateikts arī komūnistiem, un tādēļ ar viņiem nepastāv nekāda sadarbība." Vienbalsīgi konference nolēma prasīt jaunas landtaga vēlēšanas, lai politiskajā dzīvē lielāku svaru iegūtu vācu bēgļi un atlaistie kara gūstekņi.

TZ

Ungārijā apcietina katoļu garīdzniekus

Uz kādu laiku apklusušais konflikts ungāru komūnistiskās valdības un katoļu baznīcas starpā tagad no jauna saasinājies. BBC ziņo, ka Budapeštā apcietināti vairāki augstāki garīdznieki. Konflikts izcēlies skolu dēļ, jo katoļu baznīca arī nākotnē gribējusi paturēt sev zināmu kontroli. Kādā sanāksmē pret to asi vērsies Ungārijas ministru prezidenta vietnieks komūnists Rakoši, deklarēdams, ka visas katoļu skolas jāpārņem valstij. Pēc tam arī sekojušas apcietināšanas.

Vakar visās Ungārijas baznīcās nolasīta kardināla Minčenti gana vēstule, kurā piedraudēts izslēgt no baznīcas tās personas, kas vērsīsies pret katoļu ticību vai katoļu skolām.

BBC

Girts Salnais

VĪRI

STĀSTS

(8. turpinājums)

— Kāpēc? . . . Ēvalds pēkšņi iedomājās par Vileru mātes zirgu un kļuva drūms. Kā viņš bija drīkstējis atņemt šīm divām sievietēm zirgu? Mātei, kam karā pazuduši divi dēli. Šis . . . simulants . . . Bet, varbūt, viņš to nopircis? Tie retie cilvēki, ko viņš ar tēvu pēdējās divi nedēļās bija sastapuši uz ezera, bija bijuši tik neslēpti atturīgi, ka Ēvalds īstenībā nemaz nezināja, kas ir ar šo zirgu . . . Bet šis somas istabas kaktos, no kurienes tās nāca?

Viņš dzirdēja, ka tēvs ar troksni aizsit bībeli, un mocīgo jautājumu noguris, aizgriezās pret sienu. Viņš neredzēja, cik Pāvuls izskatījās saguris, pārlicis savām divām grāmatām. Viņš nezināja, ka tēvs mokās ar šo pašu dīvaino jautājumu — kāpēc? Un jo biežāk Pāvuls bija pārspriedis šo kāpēc, jo derdzīgākas bija kļuvušas domas par savu nevarību vajadzīgā brīdī uzsist dūri uz galda. Jā, lūk, taisni par to! Vai ne tikai tāpēc viņš jau nu pāra mēnešus bija kā lācis, kas aiz tuvredzības un stulbuma bija iebūvējis sevi savā alā. „Lai velns par stenderi paliek," viņš tagad pat būtu gatavs ieblaukties, lai visi šie trīs viņa ūpji, kur kurais atrázdamies, mazliet sarautos un justu, ka Pāvuls nav nekāds kārkla zaķis, kam lūpa dreb no lapu čabēšanas. Jā — „lai velns par stenderi!" — viegli būtu tā iebrēkties, bet viņa roka bija uz baznīcas kalendāra vāka un acis bībelē! Vai viņš drīkstēja tagad sacīt „velns par stenderi!" — piesaukt nelabo, kad tas, viņaprāt, sēdēja vecākā dēla sirdī, galvā, zābakos un ādas jakā. Viegli uzkliegt — „velns par stenderi," ja nezini, vai tas jau nav iezadzies arī jaunākā dēla pierē, un teiksi tu — „velns par stenderi" — kad sieva ar dievmātes acīm raugās savā Kārlī.

„Ēvald, iedod zirgam auzas," viņš dzirdēja Kārli strupi iesakāmies.

Pāvuls, kā būtu dabūjis sitienu pa skaustu, atkal atsita vaļā bībeli, pielieca tai degunu, un burti lielajā tuvumā acīm saplūda melnā plančkā. Pāvuls kā salicis gaidīja: Ēvalds klausīs — neklausīs? Cik dziļi arī tevī iesēdies nelabais, viņš domāja, bet istabā valdīja klusums. Pāvuls juta, ka māte ieplētusi acis raugās Ēvaldā, bet jaunākais nepakustējās. Minūte. — Hū . . . — Pāvuls ievilka dziļi elpu un atliecies spēcīgi izrieza krūtis. Viņā kaut kas jautri iesmējās, un vīrs tikai ar pūlēm spēja paturēt smīnu zem ūsām. „Vai es neteicu, ka tas ir students?" viņš mēģinādams saglābt savu nopietnību, citiem nesaprotami nopurdēja un tūdaļ dzirdēja, ka gulta iečīkstējās visā garumā. „Acha," viņš domāja, „nu Ēvalds skatās manī, acis ieplētis un brīnās," bet te jau arī atskanēja Ēvalda jautājums:

„Tu kaut ko teici, tēv?" jaunekļa balss skanēja pārāk mierīgi, lai ikviens nesaprastu, kāds salts bargums slēpās viņa vārdos.

„Tie tik ir spridzekļi!" jautri pārsprieda Pāvuls. „Ek, kā nu derētu piešaut deglim uguni, lai reiz atkal iztirās gaiss." Viņš mierīgi pagriezās pret dēliem, bet skatiens tik nekavēts aizslīdēja garām Kārlim, ka šķistu tur būtu tukšs gaiss, un smīnīgs apstājās pie Ēvalda. „Domāju, ka mums, Ēvald, derētu no Vileru mātes nopirkt diegus tīnai. Pavasaris ir vēls. Tikko sāksies pali, plaužī ies nārstā. Tas tik būs halelujā. ja mēs pirmie gāzīsimies ezerā ar simt pāru mezaru un pamatīgu tīnu."

Ēvalds pasmīnēja un īsi pašķielēja Kārlī.

„Nopirkt — nopirkt. Senāk tā būtu nieka lieta, bet tagad, kad Kārlis jau nopircis," viņa smīns izvērtās aprautā, asā smieklā, „nopircis labāko zirgu . . ."

„Kas tev?" Kārlis asi pagriezās pret Ēvaldu.

„Tikai mieru," tas lēni pacēla roku un tikai pasmējās.

„Es tev teicu — ej, iedod zirgam auzas. Man jājāj!" Kārļa acu pelēkumā zibenoja kā mazas spīganas, taču viņš lielā niknumā tomēr noturējās nemainījis pozi.

„Ne es jāju, ne baroju svešus zirgus," Ēvalds uzgrieza viņam muguru un šķita iegrimstam pēkšņā miegā.

„Ēvald, tu esi uzmanīgāks. Tava pārgudrība stiepjas pār mēru," Kārlis likās bālāks kā parasts. „Aizmirsti to, ka tu esi deldējis ilgāk par mani bikšdibenu uz skolas sola," viņš trīcošu roku pieskārās pirkstiem mazajai bāli dzeltenajai ūsiņai uz virslūpas, ka ar šo kustību gribētu rādīt savu aukstasinību un vienaldzību, un piebilda: „Tādiem, kā tu, reiz būs vai nu jāliecas, vai . . ."

„Vai jābrauc uz Veegulbeni." Ēvaldā pēkšņi bija sākušas vārīties asinis. Viņš sēdēja gultā, atrazdamies pavisam tuvu brālim. Vienā mirklī jaunais puisis šķita sapratis šo cilvēku, kas viņam tagad kļuva nicināmāks par nicināmu. „Tagad es tevi saprotu!" viņa balss drebēja aizturētās dusmās. „Mani pozicijās kādreiz mācīja, ka nekas pasaulē nav bīstamāks par zīdaini ar pielādētu pistoli rokās. Tāds — bez sirdsapziņas pārmetumiem spēj nogalināt savu tēvu un māti. Tu, āpsi, kāmēr citi gulēja ierakumos un rija ienaidnieka uguni, tikām tu staipījies mājās un šāvi sev kājā petroleju. Tagad tu esi varonis. Vai tu nopirki Vileru mātes zirgu? Atbildi — un ātri!"

„Nav tava darīšana!"

„Tātad atņēmi?"

„Man tev jādod norēķins?"

„Tātad atņēmi?"

„Jā, es paņēmu Vileru zirgu. Abi viņas dēli bija virsnieki un mums zināms, ka vismaz viens no tiem izšķirīgā brīdī pazudis no savas vienības."

„Ak tad pēc tavas jēgas bērnu grēki piemeklē vecākus . . . Tagad man viss ir skaidrs. Tēvs, dod šim kungam bībeli, lai izlasa desmit bausļus!"

Kārlis, ievilcis apakšlūpu, dziļi zem ūsiņas, pietrūkās kājās un nostājās pret Ēvaldu, kas atlaidies spilvenā uzmanīgi vēroja katru brāļa kustību. Jaunākais redzēja, ka brāļa labā roka īsu mirkli bija tiekusies aizsniegt labos sānus, kur zem ādas jakas bija redzams nebadīgs izbozums, bet tad saspringtie muskuli palika pusceļā, bet skatienā bija kaut kas dīvains: tas bija it kā ieslīdējis atpakaļ acīs, tāds — it kā šīs acis būtu pēkšņi kļuvušas aklas, it kā šis dusmu pārņemtais cilvēks tagad skatītos sevī. Ēvalds pazina šo krīzi. To viņš bija redzējis frontē mirklī, kad cilvēks gribēja izdarīt kaut ko briesmīgu un pēkšņi padevās gļēvumam. Ēvalda naids pēkšņi, kā cēlies, zuda, tā vietā stājoties skumjam nicinājumam.

Kārlis nevaldīja trīsas, kas nevarīgās dusmās bija pārņēmušas visu viņa ķermeni. Likās smadzeņēs iedegušās simts liesmas, kas sadedzina katru tikko radušos domu. Visa viņa būte bija sacēlusies pret šo riebīgo vidi, kurā viņš šķita zaudējam elpu, un viņš lādēja to kaut ko, kas viņu apsauca, kad viņš bija gatavs aizstāvēties un uzbrukt tiem, kas šo uzdrošinās neatzīt viņa taisnību. Vai tie ir viņa tēva muļķīgie spredīki, vai mātes maigā, vienmēr bijīgā pielūgsme, kas viņam iesēdušies asinīs, vai Dievs, ko te skandina tēvs, vai nīgrā brāļa skābais smīns?

Dievs? . . . Aizspriedumi!

Un šis smīns! . . . Kur slēpjas šī pārākuma apziņa? Vai ne tajā muļķībā, ko šis nožēlojamais tukšgalvis iedomājies nosaukt pieņākuma, goda, morāles un citos kankarīgos pagātnes apzīmējumos. Kas grib pārveidot pasauli, tam nav pagātnes. Viņš it kā atlupināja no smadzenēm tur ielipušus, izkaltušus tekstus. Bet mani vēl aptīklo šo noziedzīgo māņu pasaule, zirneklīgā nežēlībā samezglodama skaidrākās domas.

„Es neesmu aicināts pasauli šķīst." Kārlī pamodināja saiešu Ēvalda mierīgi, lēni sacītie vārdi. „Nekā negribu pravietot un nekā negribu tev pārmest, bet vienu sīkumu tu aizliec aiz auss: ja tu domā ar saviem nedarbiem uzcelt valni manis un godīgu cilvēku starpā, tad es tev parādīšu, kā ar tādām lietām tiek galā. Tavs trakums nāk no tā, ka tu visu mūžu esi vairījies būt atbildīgs sevis un citu priekšā. Tu esi bijis lielākā nulle visā pagastā, un tagad tu domājies atradis īsto laiku, lai uz atbruņoto rēķina pievilktu savai nenozīmības nullei priekšā ievērojamības ciparu. Labi — lauz kaklu. Ja es nebūtu tavs brālis, es tev pats savām rokām palīdzētu to veiklāk izdarīt."

„Ēvald!" māte izbijusies iekliedzās no sava kakta, bet Pāvuls drāza dūri uz galda.

„Kaktā!" viņš uzkliedza.

„Tu viņu, veci, aizstāvēsi? Tā draudēt miesīgam brālim!" māte cēlās augšā.

(Turpinājums sekos)

Chronika

Literāru — mūzikālu vakaru Freiburgā 19. jūnijā rīko turienes latviešu studenti. Vakaru ievadīs Latviešu preses biedrības priekšnieks prof. P. Jurevičs, piedalīsies prof. A. Teichmanis, prof. L. Bērziņš, Anšlavs Eglītis, I. Leimane, K. Zāle, E. Raisters, dziedātāja L. Herlinga uc. Šai laikā Freiburgā, cik paredzams, notiks arī Joninas vadītās lietuviešu mākslas akadēmijas izstāde.

Edite Pfeifere, kas tagad dzīvo Dānijā, ar labiem panākumiem baleta vakarā viesojusies Stokholmā.

Doc. A. Stankevičs un bakt. E. Dambis sastādījuši grāmatu Piensaimniecība II daļa, kas iznākusi A. Brokana un R. Dovana apgādā Eslingenā. Grāmatā apskatīta piensaimniecības praktiskā daļa — piena pārstrādāšana, pienotavu ēkas, mašīnas un iekārta. Saturs ilustrēts ar zīmējumiem un mašīnu attēliem.

Šim numuram pievienotas 2 lapaspuses, kuras saņem ATPŪTAI pasūtinātāji.

VĒSTULES REDAKCIJAI

zdiņš, Memingenā
ATAM ZELTA PAMATS

udzreiz aizrādīts, mums pulatu daiļliterātūrā, bet vēl trūkst praktisku rakstu. jumā gribu vērst uzmanību tām nozarēm, kas tik bieži un ieteiktas — uz būvgaldun mūrnieku amatu. Tiek n kursi, bet pēc to beigšaez prakses atkal daudz kas s un tad nav kur padomu Būtu ļoti noderīgi izdot zīn un skicēm illustrētas, protamas būvgaldnieku un rokas grāmatas. Kā emiā arī atgriežoties dzimtenē, varbūt tieši šajos arodos klē darbs. Tādēļ pie laika nāšanas, un vērtīgs paligs ēr būs vienkārša un praksta rokas grāmata.

ovska, Bairetā
KUR PALIEK?

bieži lasu, ka uz Vāciju Amerikas, gan Zviedrijas niem sūtītas dāvanas. Dzia ar trim bērniem, bet nezi pat vismazāko nieku aņēmusi no šīm sūtītām Tāpēc jājautā, kas tās

nā par tu brīvību

NO FRANCIJAS

ks Pezē, aicinot franču būt uzem lielo revolūciju brīvības unnības ideāliem un izbeigt līdzšo nesaprotamo kūtrumu apspiešu atbrīvošanas kustībā. Tieijas valstis savā brīvības posmā ādījušas lielu darbīgumu unotspēju. Tagad tās izmisumāojas lielas svešas varas pārspēun iznīcībai — bet cik ilgu? nču doma — mosties! Tāds bija iksmes vispārējais sauklis. ums ir ļoti svarīgi, ka par Balvalstīm atkal atklāti runā Pāturklāt garīgi tik nozīmīgā vikāda ir vecā Sorbona, kur pastdarbojas daudzu apspiesto tautu ātrācijas centri. Jādomā, ka ns draudzīgie akti turpināsies altiešu stāvokļa izpratne Franļūtu pilnīgi pareiza, tā atojot cīņu par Baltijas valstu atšanu. Arī mēnešraksts „La mentation Catholique" pēdējā urā publicējis garu un mums ītīgu rakstu par Baltijas zemju diju. Rakstā ir sīki dati par rtācijām, slepkavībām, baltiešu gaitām un izsūtīto ciešanām jā.

i daudz darba pašreiz Latviešu zības komitejai Francijā — gajai oficiāli atlautajai latviešu izācijai šajā zemē. Vissāpīgālīdzekļu trūkums. Visi darbistrādā bez atlīdzības, kaut garba stundas jāpavada arī dienas maizes pelnīšanai. Komitejā ā laikā ienāk ļoti daudz tauvēstuļu, sevišķi no Vācijas. hā tās raksturo Francijas apiksmes pilnīgu nepazīšanu. Tikai ums ir ļoti svarīgi, ka par Balvēstules pelna patiesu ievēri. citās ir lūgumi pēc labām n, modes žurnāliem un pat m kurpēm! Saprotams, ka šādi nīgi rakstītāji ļoti aizkavē ējas darbu.

zē, jūnijā.

T. T.

P potēs pret tuberkulozi

s nometnēs amerikāņu josla DP veselības pārbaude un na pret tuberkulozi — ziņo alvenā mītne Bad Kisingenā. kcija, ko veiks Dānijas sarkasta uzraudzībā, ietilpst plānorogrammā par Eiropas iedzia aizsardzību pret tuberkulozi, adoti arī vācieši. Pārbaudei klauti visi DP no 2—25 g. ve. Veselības pārbaudē nenodiagnozi, bet gan konstatēs paorganisma pretestībai pret anu. Potēs tikai tajos gadīju- būs aizdomas par iespējamu anu. PCIRO ārsti norāda, ka a nav sāpīga, un tā pret tuzi rada ilgu imūnitāti. Par m akcijas izkārtošanas jautā- IRO informēs nometņu ārvadību. IRO

TUNDĀS UZ VENECUĒLU

galvenā mītne Bad Kisingermē, ka noslēgts līgums par ģimeņu pārvešanu uz Venelīdmašīnām četros mēnešos. s paredzēts no Minchenes ar nktu Makvietā, Venecuēlā, apm. 30. stundas. Izmēģinājumi paredzēti 21., 26. un ijā. Regulārais transports jūlijā.

Lielākā kuģa katastrofa Dānijas vēsturē

Par lielāko katastrofu Dānijas kuģniecības vēsturē uzskata dāņu tvaikoņa „Kjoebenhavn" nogrimšanu Kategata šaurumā, kur, cik līdz šim noskaidrots, gājušas bojā 139 personas. Uz kuģa, kā ziņo AP, atradušies pavisam 450 pasažieru un apkalpes locekļu. Kuģis uzskrējis mīnai un nogrimis dažās minūtēs, tā ka nebijis iespējams nolaist nevienu glābšanas laivu. Pasažieri glābušies, lecot jūrā, un daļu no viņiem izzvejojuši piesteigušies kuģi. Piektdien izglābts pavisam 261 cilvēks. Kuģa kapteinis stāsta, ka pēkšņā eksplozija viņu iesviedusi jūrā un viņš nav varējis vadīt glābšanas akciju. Viņš tomēr nokļuvis atpakaļ uz kuģa, meklējis pasažieru sarakstu, bet nav atradis. Kāds izglābtais stāsta, ka daudzi pasažieri, kas neuzdrošinājušies lēkt jūrā, sakāpuši uz komandtilta, bet tas, kuģim spēcīgi sasveroties, ar gaisa spiedienu uzsviests gaisā ar visiem pasažieriem.

Pēc iestāžu domām, vainīga bijusi nevis magnētiska mīna, kas pacēlusies no jūras dibena, bet gan peldoša mīna. Vācija kara laikā iejozusi Dāniju ar apm. 3000 mīnu tīklu. Ūdenslidēji cenšas noskaidrot katastrofas tuvākos apstākļus. Kuģis nogrimis 14 metru zem ūdens. Katastrofas dēļ Kopenhagenā slēdza visus teātrus, kino un izpriecu vietas.

TZ, BBC

14 tautību pārstāvji DP sporta svētkos

DP sporta svētku sarīkojumos piedalīsies 14 tautību sportisti. Volejbola turnīrs sieviešu notiks 17. un 18. jūlijā Augsburgā. Rīkotāji dos uzturu un gādās par naktsmītnēm. Vienības jāpiesaka pēc adreses: (13b) Augsburg-Hochfeld, Baltic DP Camp Estonian Sport Kommitee. Visi latviešu pelēkie tāji, lai izraudzītu iespējami spēcīgāku mūsu vienību 31. jūl. un 1. aug. notiekošām DP meistarsacīkstēm Nirnbergā, steidzami aicināti paziņot savas adreses V. Lagzdiņam: (13b) Augsburg-Haunstetten, Flachsstr. 56—3.

V. Lagzdiņš

ZVIEDRIJAS IGAUŅI UZVAR LATVIEŠUS FUTBOLĀ

Zviedrijas latviešu un igauņu ceturtajā sacensībā futbolā 6. jūnijā, Stokholmā 3—1 uzvaru izcīnīja igauņu vienība. Puslaiks beidzās 1-0 latviešu labā. Vārtus ar 11 m soda sitienu ieguva Viegliņš. Mūsu vienībā spēlēja Šmits, Viegliņš, Strunke, Veide, Krastiņš, Šķelte, Raits, Kudrašovs, Špāks un Belēvics.

A. Graudiņš

JAUNS EIROPAS REKORDS

Norvēģis Erlings Kāss lēca augstumā ar kārti 4,28 m. Tas ir jauns Eiropas rekords.

Šoreiz 69,67 metri

ANGLIJAS MEISTARSACĪKSTĒS VIEGLATLĒTIKĀ STARTĒS 2 LATVIEŠI

Vēstule Latvijai no Londonas

Mūsu šķēpa mešanas rekordists Jānis Stendzenieks šajā sezonā aizvadījis jau 5 sacīkstes. Rezultāti: 65.65 m, 66,70 m, 66,19 m, 64,22 m un 69,67 m. Pēdējo rezultātu Stendzenieks reālizēja nupat Česterfildā, kur ir brīnišķīgs laukums. Pirmais meta anglis Darlimple un ar 64,25 m rezultātu sasniedza jau Anglijas rekordu. Stendzenieks vēroja, ka viņam jāsasaparojas. Un tiešām: mūsu atlēta pirmais metiens bija 69,50 m. Skatītāji latvieti sumināja ar aplausiem. Trešajā mēģinājumā Stendzenieks savu rezultātu vēl uzlaboja. Mērījums izrādījās 69,67 m. Vairāk par trim reizēm neļāva mest. Sāka arī līņāt.

Pats Stendzenieks ja nās sezonas ievadījumu uzskata par ļoti neveiksmīgu. Sacīkstēs Česterfildā viņš nemaz negribēja piedalīties, jo pēc iepriekšējām sacensībām sāpju dēļ plecā nebija vairs trenējies. Sekoja jauna klizma — veselu nedēļu vajadzēja mocīties ar sāpēm kreisajos sānos, kas nepārgāja arī sarīkojuma laikā Česterfildā. Ja tur tomēr reālizējās teicams rezultāts, tad galvenokārt tādēļ, ka pēkšņi savu sasniegumu ļoti uzlaboja Darlimpli un lielisks bija laukums. Arī nevesels būdams, Stendzenieks katrā metienā jutās ļoti drošs.

Mūsu rekordista nākamais starts notiks 19. jūn. Linkolmā, kur viņš pērn piedalījās pirmajās sacīkstēs Anglijā. Pēc tam sekos Anglijas meistarsacīkstes 3. jūlijā Londonā, kur piedalīsies arī mūsu vesera metējs Vainovskis. Pasaules pašreiz 5 labākie šķēpa metēji ir 1. Seimurs (ASV) 72,20 m, 2. Stendzenieks (Latvija) 69,67 m, 3. Lukevūds (Holande) 65,97 m, 4. Berglunds (Zviedrija) 64,82 m 5. Darlimple (Anglija) 64.25 m.

Londonā, jūnijā.

P Nolde

Latviešu pirts Čīlē

VĒSTULE LATVIJAI NO SANTIAGO

Ja viss veiksies tā, kā esmu paredzējis, tad vēl pirms Jāņiem mūsu rekordistam J. Stendzeniekam un igaunim A. Mālšteinam varēšu izsūtīt iebraukšanas atļaujas Čīlē. Ārlietu ministrijā man paskaidroja, ka apmēram pēc mēneša atļaujas iegūt būs dauz grūtāk, sevišķi iebraukšanai no Vācijas. Ir labi, ja cilvēki, kas vēlas doties uz šejieni, paši šajā lietā kaut ko dara. Čīles konsulātos Eiropā. Uz savu vārda kādu paziņu varēšu pieprasīt tikai pēc tam, kad te būšu nodzīvojis 1 gadu.

Ar sekmēm trenēju Čīles vieglatlētus Londonas olimpiskajām spēlēm. Gandrīz jau skaidrs, ka uz Londonu bruks Karlo Silva (100 m — 10,5 sek.), Gustavo Elers (400 m — 47,5 sek.) uc. Sieviešu sacensībās Betija Krečmere skrien 100 m 11,9 sekundēs. Šajās dienās notiks olimpisko kandidātu pārbaude maratonā, kur Čīlei sevišķi vērtīgi spēki. Pēc tam, kad mani trenētie 400 (!) skrējēji 100 m veic zem 11 sek. un 200 m skrien 22 sekundēs, mani pastāvīgi aicina olimpiskās komitejas un vieglatlētikas savienības sēdēs. Citīgi trenēju arī skolēnus un priecājos, ka manas vidusskolnieces visās sacīkstēs pievelc vecās sportistes.

Man šeit jāizdara daži tādi „atklājumi", bez kuriem Eiropas vieglatlētes treniņu metodes nav nemaz iedomājamas. Pilnīgi sveša bija rīta soļošana gargabalniekiem un vidusdistančniekiem. Visi saīsināti arī par meža skrējieniem. Vajadzēja daudz pūļu, lai skrējieniem izmantotu kādu skaistu privātu parku. Īpašnieks neticēja, ka parku nepostīsim, bet tikai skriesim. Savu nākamo darba nedēļu sāku ar vēl vienu jaunumu — sistēmatisku vingrošanu vakaros, jo te pašreiz ir ziema. No vasaras tā atšķiras gan vieniģi tādējādi, ka laiks mazliet vēsāks un jau pl. 17. satumst. Sniegs ir tikai tuvējos kalnos, bet ielejās ienākas skaisti apsīni. Pat eksternas sacīkstes Čīlē ir pilnīgs jaunums. Senāk lielāko klubu sportisti, kas dzīvo ļoti norobežoti, sacentās tikai reizi gadā — valsts meistarsacīkstēs un dažreiz vēl ar kādas citas zemes klubu. Esam jau tik tālu, ka sportistu vajadzībām būvējam īstu latviešu parauga pirti. „Sos zilos brīnumus" un visi gaisa ar interesi. Oktobrī Buenos-airesā notiks Čīles — Argentīnas valstu sacīkste, kur mani skolēni sacentīsies ar Staņislava Petkeviča trenētiem sportistiem. Uzvara paredzama Čīlei, kas pērn bija Dienvidamerikas labākā vieglatlētikas valsts.

Šajās dienās Buenos-airesā beidzās Dienvidamerikas meistarsacīkstes basketbolā sievietēm. Šāda veida sarīkojums notika pirmo reizi. Uzvarēja Čīles vienība, kas finālā pārspēja Argentīnas basketbolistes.

Santiago, 1. jūnijā.

Edg. Laipenieks

Eslingenas latviešu kolonijā uz ASV aizbraukušā trenera R. Dekšenieka vietā par YMCAs sporta vadītāju izraudzīts LSB bij. sekretārs K. Liepa, bet trenera amatā J. Kļaviņš. YMCAs pilnsapulcē jaunajā valdē ievēlēja A. Kacenu, Dr. theol. K. Bilzenu, Z. Kaktiņu, R. Jansonu, pulkv. Galindomu, A. Peteru, K. Liepu, J. Kļaviņu un V. Skulti.

Minchenes Nameja sportisti guva labus sekmes lietuviešu rīkotajos sporta svētkos Minchenē. Basketbolā uzvarēja namejieši, finālā pārspējot lietuviešu vienību Gintaras 36 — 33 (14—17). Vieglatlētikā Ināra Dērumu skrēja 60 m 8,3 sek. un lēca tālumā 4,60 m. Valtrīds Zariņš tāllēkšanā sasniedza 6,05 m.

1. FC. Nürnberg atkal ir Dienvidvācijas meistaru. Šo lielo sensāciju Nirnbergā rebija Sp. Vgg. Fürth 2—0 uzvara pret jauno meistaru. Šo lielo sensaciju Nirnbergā redzēja 30.000 skatītāju.

Holandes futbolisti valstu sacīkstē Amsterdamā uzvarēja Zviedriju 1—0.

Zviedrijas karalis Gustavs 5. rīt kļūst 90 g. vecs. Viņš ir nevien pasaules vecākais monarchs, bet arī vecākais sportists. „Mistera G." mīlestība pret tenisu jau sen zināma. Šogad, savas 90 g. dzimumdienas priekšvakarā viņš atkal bija skatītājs Nicas starptautiskajā tenisa turnīrā. Ja Zviedrija šodien ir viena no izcilākajām sporta nācijām mūsu kontinentā, tad tas ir tādēļ, ka zemes valdnieks vienmēr bijis sporta draugs. Uzņēmumā „Misters G." redzams kādā tenisa sarīkojumā Nicā kopā ar pasaules slaveno franču tenisisti Zuzannu Legleni. „Dievišķā Zuzanna" jau pirms apmēram 10 gadiem mirusi.

DAŽOS VĀRDOS

ASV senāta ārlietu komisijas priekšsēdis Artūrs Vandenbergs pieprasījis pieņemt rezolūciju par UN stiprināšanu un militārām garantijām Rietumeiropai.

Turcijā sastādīta jauna valdība ar ministru prezidentu Hasanu Saku. Kabinetā paliek 5 agrākie ministri.

Dānijas sūtnim Vašingtonā Savienoto Valstu valdība paziņojusi, ka tā neierīkos jaunus amerikāņu atbalsta punktus Grenlandē.

Burmas ministru prezidents deklarējis, ka viņa valstij jānodibina ciešākas attiecības ar Padomju Savienību un jāseko tās ideoloģijai. Tas nenākšoties viegli, jo burmiešus no „laimīgās padomju tautas šķir valstis, kas naidīgas Maskavai."

Oklahamas augstākā tiesa atzinusi, ka Vollesa trešā partija nav nodibināta likumīgi.

ERP ietvaros Turcija vakar saņēmusi no ASV 8 mīnu trāleļus un 3 palīgkuģus.

Grieķijas un Bulgārijas starpā tuvākā nākotnē notiks sarunas par diplomātisko attiecību atjaunošanu. Abu valstu sūtņi Vašingtonā jau saņēmuši vajadzīgās pilnvaras.

Ungārijas valdības delegācija ar ministru prezidentu Diniju un viņa vietnieku Rakoši ieradusies Varšavā. No turienes uz Helsinkiem savukārt devušies polu pārstāvji, lai ievadītu sarunas par tirdzniecības līgumu ar Somiju.

Maskavas radio nolasīts padomju valdības oficiāls paskaidrojums, ka krievi samazināšot savu okupācijas karaspēku Ziemeļkorejā. Padomju Savienībā jau ieradies ģen. Korotkovs ar savu štābu. Okupācijas karaspēku komandēšanu uzņēmies ģen. Merkulovs.

Austrijas iekšlietu ministra biedrs Grāfs kādā sapulcē izteicies, ka visdrīzākā laikā jālikvidē strādnieku brunotas sardzes, kas domātas fabriku apsargāšanai un jāaizstāj tās ar karaspēku. Šīs sardzes esot daudz lielākas par žandarmēriju.

Uz Rumānijas robežas apcietināts britu pavalstnieks Evans, kas atradies ceļā no Budapeštas uz Bukarestu. Viņš bija britu-franču naftas sabiedrības pārstāvis.

Tripolitānijā uzliesmojuši nemieri arabu un žīdu starpā. Vairākas personas nogalinātas. Visā Tripolitānijā iznēmuma stāvoklis.

Italijas provincē Toskaņā notikusi zemestrīce, kas ilgusi vairākas minūtes. Florencē sabruka daudzi nami.

ASV uzbuvēta jauna lidmašīna, kuras ātrums pārsniedz 1050 km stundā.

Vēža slimības dīgli esot atklājis kāds itaļu zinātnieks.

Ielaušanās rīkus koka kājā atrada anglim Lariganam, viņu apcietinot un izkratot pēc neveiksmīga ielaušanās mēģinājuma. Koka kājā bija paslēptas vienpadsmit dažādas atslēgas, elektriskā kabatas spuldze, dzelzs stienis un nauda.

Vismaz viena žurka dienā jānodod katrai Kumingas ģimenei, ziņo UP. Par šī rīkojuma neievērošanu policija sodīs vainīgos ar 5000 Ķīnas dolaru naudas sodu. Rīkojums izdots, lai apkarotu bubonu mēri, ko izplata žurkas. Par katru virs normas nodoto žurku policija maksās 2000 dolaru prēmiju. Jāzina gan, ka 1000 Ķīnas dolaru vērtība pašlaik atbilst 0,3 ASV centiem.

11 km attālumā ienaidnieka lidmašīnas iznīcinās jauns tālšāviņš, ko pašlaik izmēģina ASV flote.

„TĀLSARUNA! — STEIDZAMI!"

Šinīs dienās paiet astoņi gadi, kopš, pārspēka nomākta, Latvija zaudēja brīvību. Šai un nākošajos numuros „Latvija" sniegs divu žurnālistu atmiņu skicējumu par baigajām stundām pirms liktenīgā 17. jūnija. Orests Berlings toreiz bija latviešu laikrakstu pārstāvis Berlīnē, Aleksandrs Liepa — laikraksta „Rīts" ārlietu redaktors. Tikai daudz gadus pēc notikuma viņi kopīgās sarunās noskaidroja, ka 1940. g. 15. jūnijā abi bijuši starp liecinieklem negaisam, kas brieda pār Baltijas valstīm. Šis raksts nepretendē uz politiska dokumenta nozīmi, bet tikai tīri personīgā skatījumā atklāj mazu stūrīti no intrigu plīvura, kas toreiz kļuva liktenīgs mūsu dzimtenei.

„Nu, ko jūs domājat par vispārējo stāvokli?"

Otrs paraustīja plecus: „Nekas interesants nenotiek."

Runātāji nāca laukā no Vācijas valsts kancelejas nama Berlīnē, 54 citu ārzemju korespondentu vidū. Tikpat kā neviens neievēroja spoži tērptā durvju sarga sveicienus. Ik dienas pulcēdamies šai namā, lai iegūtu tieši informāciju no „trešās valsts" varenajiem, viņi bija pieraduši pie durvju sarga kā pie inventāra.

Tās notika lielā sprieguma dienās 1940. gadā, kas bija iesākušās 10. maijā un vēl joprojām nemitējās. Vācu ofensīva rietumos bija sasniegusi kulmināciju. Kuru katru brīdi bija gaidāma Parīzes krišana. Visa uzmanība bija pievērsta rietumiem.

Bet lielākai daļai no tiem žurnālistiem, kas atradās Berlīnē, patiešām šie notikumi nebija interesanti. Vienīgi lielo amerikāņu aģentūru biroju vadītāji un viņu palīgi rāvās vaiga sviedros. Viņiem par katru cenu bija jācenšas pārspēt oficiālo vācu telegrafa aģentūru DNB un jātriec zibensziņojumi pāri okeanam, kaut vai divas minūtes pirms iesāka tikšķēt tālraksta aparāti Vilhelma ielas kancelejā.

Diplomātiskajiem korespondentiem gar šo aģentūru cīņu bija gauži maz daļas. Cilvēkam nevajadzēja būt ne Nikerbokeram, ne Tabui kundzei, lai zīlētu, ka Francija sabruks, un viss kontinents atradīsies jaunā situācijā. „Berlin am Mittag", „Zwölf-Uhr-Blatt" un citi laikraksti, ko pārdeva ielu stūros, lielos attēlos rādīja līdz nāvei nogurušus angļu karavīrus, kurus britu flote centās vest pāri Lamanša kanālim. Drīz vajadzētu sākties kaut kam jaunam.

Kam?

Trīs Baltijas valstu žurnālisti, kuru papēži grima arvien dziļāk mīkstajā asfaltā, raudzījās apkārt.

„Iesim paēst. Tik un tā nekā prātīga nav," teica Dr. Kaupas no Lietuvas telegrafa aģentūras ELTA.

„Tā jums tikai liekas," iesmējās kāds kolēģa, kas gāja garām. Tas bija šīs žurnālistu „cunftes" vecākais — „New York Herald Tribune" seniorkorespondents Enderiss. Viņš bija vistipiskākais amerikānis Berlīnē, vienmēr staigāja tērpies kamieļvilnas mētelī un svītrotās biksēs un bija tikpat piedzīvojis, kā 300 gadu vecais brunurupucis zooloģiskā dārzā.

„Tā jums tikai liekas . . ." tagad bija pateicis šis gaišreģis. Viņš nemēdza tukšu runāt.

Bet bija karsts. Sasodīti karsts. Divus metrus garais satiksmes kārtībnieks Vilhelma laukuma vidū, kas pazina visus žurnālistus un sauca Hansu Albersu un Hermani Geringu par Tu, stāvēja gluži viens savā spoži baltajā tērpā, pazagšus paraudzījās apkārt un nobraucīja sviedrus no pieres.

Žurnālisti pazuda Adlona viesnīcas durvīs. Tādā karstumā kauss alus šķita svarīgāks par lielo politiku.

*

Karsts šajās dienās bija arī Rīgā.

Bet „Rīta" redakcijā tajā 15. jūnija sestdienā bija maz svīdēju. Gandrīz viss līdzstrādnieku štats jau bija aizbraucis uz Daugavpili, lai gatavotos lielajiem dziesmu svētkiem nākošā dienā. Pat šefs bija aizbraucis. Redakcijā bija palicis tikai redakcijas sekretārs, viens kriminālreportieris, un tad, protams, visa ārlietu nodaļa.

Kriminālreportieris aiz gara laika nožāvājās un iegāja pie ārlietu redaktora pastāstīt jaunākās anekdotes.

„Vai esi dzirdējis, jaunāko par tiem krievu virsniekiem, kas gribējuši . . ."

Bet ārlietnieks, kas pašlaik skaidroja karšu zīmētājam, kā pagarināt vācu uzbrukuma virziena bultas uz Parīzes apkārtnes kartes, pat galvu nepacēla.

„Nē," viņš atrūca. „Bet vai neredzi, ka esmu aizņemts. Šovakar, liekas, varēsim palaist virsrakstu: „Parīze kritusi!"

Kriminālreportieris bridi pagozījās, tad atkal izslīja pa durvīm. — Sasodīta garlaicība! Pat anekdotus neviens vairs nevēlas uzklausīt!

Ja viņš būtu pakavējies ārlietu nodaļā vēl brīdi ilgāk, tad būtu pieredzējis, ka atskan telefona zvans, piesaka tālsarunu no Berlīnes, redaktors sāk skali runāt, tad piepeši nobāl, nobrauka sviedrus no pieres un tver pats sev pie apkakles.

Pa pusei aptumšotajā Adlona viesnīcas restorānā Berlīnē vienmuļi dūca ventilātors. Arī žurnālistu un diplomātu sastapšanās vieta šajā pēcpusdienā bija patukša. Daži japāņi čivināja putnu balsis, trīs Baltijas valstu žurnālistu priekšā lēni kusa saldējums.

Karsta āra gaisa vilnis iešļācās telpā. Ienāca cilvēks, kura āriene ar maziem pārspīlējumiem būtu noderējusi par diplomāta karikatūras paraugu ilustrētam joku žurnālam, ja vien sejā nepaustos tik daudz inteligences un cilvēciguma. Tas bija Ribentropa ārlietu ministrijas jauneklīgais informācijas daļas vadītājs Dr. Kleinleins. Nelķe pogcaurumā un pelēkā kravate šķita galīgi nepiemērota 35 gradu karstumam ēnā. Jau no tālienes viņš uzsmaidīja trim baltiešu žurnālistiem un devās taisni pie tiem.

„Vai esat savām redakcijām jau zvanījuši?"

Neviens neinteresējās par ierasto jautājumu.

„Tagad jau visas ziņas iet caur DNB (vācu ziņu aģentūra — red.)," atrūca Dr. Rahamegi no Tallinas.

Dr. Kleinleins bija acīm redzami pārsteigts.

„Es jau nemaz nedomāju to . . ." Piepeši viņš pats pārtrauca iesākto teikumu. Aiz spožajām acenēm un oficiālās diplomāta maksas varēja jaust kādu iekšēju savilņojumu.

Tad diplomāts pavilka sānis latviešu laikrakstu pārstāvi

„Vai esat jau runājis ar Eksneru? — Es jums ieteiktu aiziet pie Eksnera. Vairāk pašlaik nevaru jums teikt. Pēc stundas piezvanīšu jums uz māju."

Virpuldurvis ar lielajiem slīpētajiem stikliem smagi griezās ap asi un karsts āra gaiss sitās telpā kā no kausētavas krāsns.

(Turpinājums sekos)

Princese Anna kļuvusi ekskaraļa Michaila sieva

Kā jau ziņots, pag. ceturtdien Atēnās salaulāts bij. Rumānijas karalis Michails ar Parmas-Burbonu princesi Annu. Pusstundu garā ceremonija notika Grieķijas karaļa pils troņa zālē. Laulāšanu izdarīja grieķu ortodoksālās baznīcas galva archibīskaps Damaskinoss.

Princesi Annu uz troņa zāli pavadīja viņas krusttēvs, Dānijas princis Ēriks. Līgava bija tērpusies laša krāsas kleitā ar 6 m garu plīvuru, viņas galvu rotāja Rumānijas karaļnama briljantu diadēma. Kā kāzu dāvanu Anna saņēma no ekskaraļa ļoti dārgu kakla rotu. Troņa zālē, kas bija pārvērsta pareizticīgo kapellā, princesi sagaidīja Rumānijas maršala uniformā tērpies Michails, pāris laulības lieciniekiem Grieķijas karalis Pauls. Ceremonijā piedalījās Grieķijas karaļnama locekļi, Balkānu valstu bij. karalisko dinastiju pārstāvji un Grieķijas ministru prezidenta vietnieks Caldariss. Ministru prezidents Sofulis slimības dēļ izpalika. Tāpat nebija ieradušies princeses Annas vecāki, lai nesaasinātu jau tā nepatīkamo konfliktu ar Vatikānu. Kā zināms, Parmas—Burbonu dinastija ir katoliciga, bet Michails pareizticīgs kā vairums rumāņu. Tā politisku apsvērumu dēļ princesei Annai vajadzēja piekāpties, jo ekskaralis nevēlējās samazināt savas izredzes uz eventuālu atgriešanos troņī. Vatikāna aprindās šai sakarībā paskaidrots, ka Anna sevi ekskomunikējusi (izslēgusi no baznīcas). Pāvesta nostāja varētu mainīties vienīgi tai gadījumā, ja Michails apsolītos audzināt savus bērnus katoļu ticībā.

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā RM. 7.— mēnesī — ar „Atpūtai", kas iznāk reizi nedēļā — RM. 9.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM. 6.— mēnesī par eks., bet ar „Atpūtai" RM.8.— par eks. Sludinājumu maksa: RM. 3.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi pa puscenu, bet ne mazāk kā RM. 6.— par sludinājumu.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai". (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

SLUDINĀJUMI

Imantu Artura d. Smitu dz. 1927. g. 20. 7., **no Rīgas,** Brīvības g. 66—2, meklē māte Latvijā. Tuvākas ziņas lūdzu sniegt Emmai **Sulcel:** (24) Neustadt-Holst., U-Schule, Bar. 5 Süd. (820)

M. Dzenis lūdz atsaukties 19. div. 43. pulka 3. rotas 1. vada komandieri **Eduardu Karnupu,** 1. grupas kom. **Eduardu Bērziņu** un karavīrus **Savinski, Senikovu un Ramatu:** (13a) Nürnberg 2, DP Camp Valka, Bar. 31—5. (774)

Imantu Krūmiņu, dz. 1926. g. 26. sept., no **Abeļu pag., 1944.** g. sept. sākumā nosūtīts ar kuģi no Rīgas uz Vāciju, meklē **Vilis Lakstīgala:** (16) Babenhausen/Hessen, DP Camp, Postlagernd „Alfa". (619)

Ernoli Gaiķi, bijis Visbādenē, un **Pēteri Sebri,** bijis Mērbekā, abi no Veselavas pag., meklē un ziņas lūdz **A. Balodis.** Ir ziņas no dzimtenes. Clasemont Hostel, Morriston Swansea, S. Wales, Great Britain. (824)

GALINA BRIEDE, dzīv. (13a) Bamberg, Baltic Camp., Bl. 1—30 lūdz ziņas no Romana **Grīnfelda,** kas dzīvo Austrijā. (844)

Leģionāri! Ja kāds ko zinātu par leģ. **Voldemaru Strautiņu,** dzim. 1922. g. 4. aprīlī, iesaukts leģionā 1943. g. dec. Paplakā, 15. div., 3 apmāc. pulkā, bat. 3. rotā, izbraucis uz austrumiem 1944. g. martā, lūdz ziņot brālim **A. Strautiņam:** c/a Haeger, Linegat 9. III Göteborg, Sweden. (780)

Ziņas par **Rūtu Muchku,** dzim. Skudru, no Rīgas, Slokas ielas 42, un **Agri Riekstiņu,** dzim. 1928. g. 30. dec. Tukumā, iesaukts darba dienestā, pēdējās ziņas no Beļģijas, lūdz **Minna Aigara:** Aalborg, Gugvej Leir, Danmark. (672)

†

Mans mīļais vīrs

ROBERTS MAURĪTS,

Latvijas valsts kontroles ilggad. revidents, dz. 1885. g. 23. jūlijā Rīgā, pēkšņā nāvē mir. 1948. g. 29. maijā Spakenbergas latv. nometnē. Apbedīts 1. jūnijā Gēstachtas — Spakenbergas baltiešu kapos.

Dziļās sērās
Alma Maurīte

†

Mūsu mīļā māmiņa

Karlīne Šmite, dz. Kaudzīte

76. g. vecumā mirusi š. g. 15. aprīlī dzimtenē — Lēdurgas pag. tā. Apbedīta Meža kapos Rīgā.

Mīlestība nekad nebeidzas . . .

Par viņu sēro
bērni, vedekla un znots Vācijā

†

Dziļās sērās paziņojam, ka mans mīļais tētiņš, neaizmirstamais znots, svainis un gādīgais krusttēvs

Ing. techn. **Ādolfs Ķimenis**

dzim. 1891. g. 6. jūlijā, miris 1948. g. martā, apglabāts dzimtenē, Mazsalacas kapos.

Kapā rimst cīņni grūti,
Smaidi un vaidi tur kluss.

Sēro meita Ilze, Ķimeņu, Kreišmaņu un Ķuzes ģimenes

Teodors Zeltiņš

LAIM

Bads valrāk nekā bagāti
dzīšku raksturus. Tai paša
gai un auzu kulei klausa k
s viņa salmnieks. Tā, asa
ra pilns, domāja Niks Sv
skaidamies labi gērbtā un
ā iaskata cienījamā pilsoņi,
ārēja lelas vidū, lasīja un
Mīļa portfeli no dārznieka re
ņvaišus burkānus. Agrākajo
ss kundziņš to nekad
ādīnes, bet tagad vācu
ādu vara lika ciešāk savi
ās viņiem tiem rīdziniekie
u nemēm neblja laba krust
ti domādams, arī pats Niks
ēk sāka sajust savu izsalku
ēk viņa pusbrālis, droši
sē pie galda un mielojas.
nam allaž veikli prata ieg
kātos kumosus. Jā, kas tam
sēkstēja. Viņš bija praļis i
ņā uzņēmumā, kura dar
rošā armijā nemobilizēja
da brīvprātīgi bāzt galvu c
a Aldim būtu bijis jālet,
nemaz nespētu pārdzīvot
ņmais virs, Alda tēvs, arī
da karā, pirmajā dienā pē
ās frontē. Par Niku nerū
ēma — ne darba vieta, ne
ri tēvs, kas vispār līdz au
oja savā darbā un tikai
ņēs. Bet arī viņš par pad
kuru leģionā drošī vien bū
ņēs vairāk nekā par sava
nedēļmi. Jo, lūk, arī tēvam
ervu mūžīgo vijoles spēlē
prastīs pielīst. Nikam gandr
ēdas bija jārīkšo no ārsta
lai dabūtu piešķiramu žūk
bas vīnuju un tiktu no ie
vējā. Šai vajadzībai par
ņam bija stipri greizs mu
Pēc nu sagudroja iestāstī
ēriemlgi sāp, tiklīdz ples
ņai pirkstu. Ārsti ilgi groz
līdz tomēr atzina viņu par
nederīgu. Bet tas viss bij
pašam ar vaigu sviedros
dīs . . . Arī Sarmīte, vi
dzenē, brālim uzsmai
nāk un telca mīļākus vāro
kā zilgans sārtums sakāpa
ņš, un likās, tūliņ durs
baltas adatas no sīkajām
muti un uz zoda, kur vē
grībēja sākt augt īsta bār
Niks nikni izlaida pirk
rūsgano matu cekulu, kas
tīgi slējās gaisā, un atr
priekšpilsētas nameļa dur
kārtni: „Mārtiņš Sveķain
meistars."

Aldim turpretī bija mīk
pašai mati, tādi paši kā v
ligā daba. Tie patīkamā
melni krita uz baltās pie
slevīšķīgo seju darīdami v
Šī seja bija pirmā, ko N
dams ieraudzīja. Un tie
paredzējis — jau pie gal
vakariņas vēl nebija ēstas
ko uzlika traukus.

Niks tāpat, rokas nemaz
ņi atkļupa krēslā brālim
mātē, ar kūpošu vīras b
ledama, tūliņ uzmanīgi
Tu, dēls, arī varētu no
kas Aldis, no darba pā
kad nesētas pie galda a
tām rokām."

Atkal jau šis tas labai
mutē kā rūgtas siekalas
sakāpa jaunums pret b
agrāk viņš to tik asi ne
Varbūt labu laiku vairs
pēr bildītals vēders kā na
trī dā viņa jutekļus un l
just kādu vēl neciešamā
mu — laimes baču. Kāc
tā, viņš sev tālāk neka
redzēdams brālī netaisn
ņojumu, kas allaž no vin
ko nolaupa. Gandrīz/m
dams, kaut ko ļgni atrū
straujī sniedzās pēc k
viņa dusmas bija lielāka
nīsu, un kaut kas no
galda.

„Varēji gan lēnāk rīko
uzlāju tīru galdautu,"
bija ko piebilst.

Niks vairs neizturēja
Aldis tā nekad nedara.
neuzlej uz galda. Viņš
tīgs, gudrs un, velns z

NEVIENS NAV P

„Kas anjums ga-
ņā galā ir?" dus-
ņēji rājās tlesne-
ās uz bārdainu
vaidoni — reci-
dzīvotu. „Vai jūs
pat nedēļu neva-
ret nodzīvot kā
ņēdīga cilvēks?
Šeit tiešā jūs esat
ņējuši jau savas
dvdesmit reizes —
par piedzeršanos, veik
uzbrukumiem vientuļie
dienu, un tagad jums jā
vas piekusānu! Ko j
ver par attaisnojumu?
Mmjā, tiesneša ku
vaidonis, „neviens ja
bez vainas."

Teodors Zeltiņš

LAIMES BADĀ

NOVELE

Bads vairāk nekā bagātība lauž cilvēku raksturus. Tai pašai pātagai un auzu kulei klausa kā zirgs, tā viņa saimnieks. Tā, asa dzēlīguma pilns, domāja Niks Sveķainis, skatīdamies labi ģērbtā un pēc ārējā izskata cienījamā pilsonī, kas izskrēja ielas vidū, lasīja un steigšus bāza portfelī no dārznieka ratiem izbirušus burkānus. Agrākajos laikos šis kundziņš to nekad nebūtu atļāvies, bet tagad vācu okupācijas vara lika ciešāk savilkt jostas visiem tiem rīdziniekiem, kam uz zemēm nebija laba krusttēva. Un, tā domādams, arī pats Niks vēl stiprāk sāka sajust savu izsalkumu. Aldis, viņa pusbrālis, droši vien jau sēž pie galda un mielojas. Māte viņam allaž veikli prata iegrozīt labākos kumosus. Jā, kas tam puikam nekaitēja. Viņš bija praļis ielīst svarīgā uzņēmumā, kura darbiniekus vācieši armijā nemobilizēja, nespieda brīvprātīgi bāzt galvu cilpā. Un, ja Aldim būtu bijis jāiet, māte to nemaz nespētu pārdzīvot — viņas pirmais vīrs, Alda tēvs, arī esot kritis karā, pirmajā dienā pēc ierašanās frontē. Par Niku nerūpējās neviens — ne darba vieta, ne māte, ne arī tēvs, kas vispār līdz ausīm dzīvoja savā darbā un tikai drāza vijoles. Bet arī viņš par padēla aiziešanu leģionā droši vien būtu bēdājies vairāk nekā par sava īstā dēla nelaimi. Jo, lūk, arī tēvam Aldis ar savu mūžīgo vijoles spēlēšanu bija pratis pielīst. Nikam gandrīz vai bez elpas bija jārikšo no ārsta pie ārsta, lai dabūtu pietiekamu žūksni slimības zīmju un tiktu no iesaukšanas vaļā. Šai vajadzībai par laimi viņam bija stipri greizs mugurkauls. Tad nu sagudroja iestāstīt, ka tas briesmīgi sāp, tiklīdz piespiež kaut vai pirkstu. Ārsti ilgi grozīja galvas, līdz tomēr atzina viņu par karošanai nederīgu. Bet tas viss bija jāpanāk pašam ar vaigu sviedros. Jā, Aldis . . . Arī Sarmīte, viņu kopējā draudzene, brālim uzsmaidīja laipnāk un teica mīļākus vārdus. Naids kā zilgans sārtums sakāpa Nika sejā, un likās, tūlīn dursies ārā kā baltas adatas no sīkajām pūtītēm ap muti un uz zoda, kur vēl lāga negribēja sākt augt īsta bārda.

Niks nikni izlaida pirkstus caur rūsgano matu cekulu, kas allaž spītīgi slējās gaisā, un atrāva kāda priekšpilsētas nameļa durvis ar izkārtni: „Mārtiņš Sveķainis. Vijoļu meistars."

Aldim turpretī bija mīksti un viļņaini mati, tādi paši kā viņa piemīlīgā daba. Tie patīkamā nekārtībā melni krita uz baltās pieres, jau tā sieviškīgo seju darīdami vēl gaišāku. Šī seja bija pirmā, ko Niks ienākdams ieraudzīja. Un tieši kā ceļā paredzējis — jau pie galda. Tomēr vakariņas vēl nebija ēstas, māte tikko uzlika traukus.

Niks tāpat, rokas nemazgājis, smagi atklupa krēslā brālim preti. Bet māte, ar kūpošu viras bļodu gaļām iedama, tūlīn uzmanīgi aizrādīja: „Tu, dēls, arī varētu nomazgāt rokas. Aldis, no darba pārnācis, nekad nesēžas pie galda ar nemazgātām rokām."

Atkal jau šis tas labais. Un Nika mutē kā rūgtas siekalas par jaunu sakāpa launums pret brāli. Nekad agrāk viņš to tik asi nebija izjutis. Varbūt labu laiku vairs kārtīgi nepiepildītais vēders kā nažus bija uztrinis viņa jutekļus un lika asāk izjust kādu vēl neciešamāku izsalkumu — laimes badu. Kādēļ tas īsteni tā, viņš sev tālāk nekad nejautāja, redzēdams brālī netaisnības iemiesojumu, kas allaž no viņa daļas kaut ko nolaupa. Gandrīz muti nepavērdams, kaut ko ļoti atrūca mātei un strauji sniedzās pēc karotes. Bet viņa dusmas bija lielākas par uzmanību, un kaut kas nolija arī uz galda.

„Varēji gan lēnāk rīkoties. Šodien uzklāju tīru galdautu," mātei atkal bija ko piebilst.

Niks vairs neizturēja: „Protams. Aldis tā nekad nedara. Aldis nekad neuzlej uz galda. Viņš ir labs, prātīgs, gudrs un, velns zina, kas vēl. Es tikai visiem kā dadzis acīs. Bet pielūkojiet, ka nesaduraties!"

Aldis pacēla mierīgas acis un mēģināja iekarsušo brāļa prātu novirzīt sāņus: „Vai pie jums darbā arī runā, ka vācietim frontē vairs neklājoties labi. Krievs izlauzies vairākās vietās."

„Neesmu tur klāt bijis. Un neesmu tik nealžstājams un nepieciešams speciālists, lai neredzējis kaut ko tik prātīgu varētu izdomāt. Kā kaļam nederīgam cilvēkam man gar tādām lietām nav nekādas daļas," nenorimies cirta pretī Niks.

„Ja man darbā nebūtu vienkārši laimējies, tad arī es noteikti būtu mēģinājis kļūt nederīgs. Pašreizējos apstākļos šādā rīcībā nesaskatu nekā negodīga. Ja nav citu līdzekļu, pret netaisnu varu jālaiž darbā viltus. Vāciešu pasākums — ar brīvprātības izkārtni mobilizēt okupētās zemes iedzīvotājus ir nepiedzīvota nekaunība," Aldis bija sapratis brāļa balsī slēpto dzeloni.

Niks kļuva vēl dzēlīgāks: „Pareizi, tev vienkārši laimējās tāpat kā visur citur, tāpat kā vienmēr. Tu jau esi Dieva un cilvēku mīlulis."

Tēvs sagrumboja pieri: „Rimstiet kašķēties." Dienišķo maizi pieklājas ēst klusējot, bet jūs katru maltīti mēdzat izvērst par tirgu."

Niks šodien bija pavisam nelabā omā. „Es laikam atkal būšu tas kašķīgais, kas gan cits? Man nav brīv bilst ne vārda, īpaši, ja tā ir patiesība. Taisnība, teikt patiesību ir tas pats, kas mīt uz varžacīm."

Tēva balss nezaudēja stingro nopietnību: „Palaikam skaļāk kliedz tie, kam varžacis vissāpīgākās."

Niks pavērsa uz tēvu baltas acis, bet vairs neteica nekā; ūdeņaino sakņu viru visi strēba klusēdami. Pēc tās māte pasniedza katram jau nodalītu devu — dažus kartupeļus ar plānu gaļas šķēlīti un tikpat plānu mērci. Un kā vienmēr pirmajai nolika šķīvi priekšā Aldim. Viņam, bez šaubām, bija pagadījušies atkal lielākie kartupeļi un labākais gaļas gabals. Niks to skaidri redzēja, jo ēzdams vairāk skatījās brāļa nekā savā šķīvī. Ar savāda izsalkuma pilnu skatu pavadīja katru kumosu, ko Aldis bāza mutē. Ja Nika domām būtu spēks un tās varētu kustināt uz galda esošās lietas, tad kartupeļi no brāļa šķīvja kā dzīvi ripotu nost un veltos uz viņa pusi. Bet tagad tie viens pēc otra neglābjami pazuda kārā mutē. Brālis ēda gluži kā dzīvnieks: lūk, kā badīgās lūpas jau pa gabalu stiepās pretī uz dakšiņas uzdurtajam kumosam lūk, kā kožļājot žokļi kustināja ausis, un cik neglīti rijot palēcās gāmurs. Nikā radās arvien lielāks pretīgums pret brāli. Kā vilks uz saplosāmu kazlēnu, viņš caur pieri glūnēja uz Aldi, kas nesteigdamies beidza vakariņot.

Niks ar savu tiesu jau bija ticis galā, bet piecēlās gandrīz tikpat izsalcis kā priekš ēšanas. Paldies nepateicis un sabozies, iegāja istabā, kur abiem brāļiem katram pie savas sienas bija nolikta gulta. Kājas laiski pa grīdu vilkdams, viņš tūlīn iekrita un atlaidās tanī pusē, kur sienai par rotājumu bija piespraustas dažādas no žurnāliem izgrieztas sportistu ģīmetnes un kādas slaidkājainas peldkostīmā ģērbtas kino dīvas attēls. Plauktā virs gultas galvgaļa spilgti krāsainas muguras rādīja dēku romāni un daži ceļojumu apraksti.

Pamanījis nākam šurp arī Aldi, Niks pagriezās ar seju pret sienu un izlikās apbrīnojam ekrāna zvaigznes kailos stilbus. Ko darīs brālis, zināja jau iepriekš, varēja pateikt arī neredzējis. Tam rokās, droši vien, atkal bija kāda grāmata par mūziku, varbūt par to pašu jocīgo mūzikantu, kura pēcnāves maskas nobildējumu brālis kā kādu svētumu pakāris pie savas gultas.

Bez šoreiz Niks alojās. Aldis sāka skaņot vijoli. Tātad sāksies ļaunākais — čigāšana. To padzirdis, tūlīn nāks iekšā arī tēvs un ūdeņainām acīm klausīsies, īso pīpīti sūkdams.

Tomēr Nikam kā par spīti ar parastās kārtības pareģošanu šodien nemaz neveicās. Tas nebija tēvs, kas tagad ienāca, bet allaž priecīgā Sarmīte.

Viņi visi trīs bija sadraudzējušies jau uz skolas sola, un Sarmīte šad tad negaidot te iepeldēja kā saules apspīdēts gaišs mākonis. Nikam gan bija nobriedusi noteikta pārliecība, ka Sarmīte nāk vairāk Alda nekā viņa dēļ, bet meitene tāpat kā vienmēr vienādā sirsnīgumā apsveicinājās ar abiem: „Ko jūs man kā kurmji katrs savā alā, kad laukā smaržo vasara?"

Aldis smaidīdams sniedza Sarmītei roku: „Mēs gaidījām tevi. Tavā sabiedrībā mums gaišāk spīd saule un arī puķes vēlīgāk smaržo."

Niks veikli pārlika kājas pār gultas malu un pieglauda cekulu: „Kad nogurums kaulos, ko vairs daudz piestaigāsi. Mūsu fabrikā tagad arī ievesta totālā darba diena — gandrīz no gaismas līdz gaismai. Stāvot tik garas stundas pie virpas, pēdas izplešas kā gumija."

„Neko vieglāk nebūs mūsu plānu zīmētavā. Lai arī stundas īsākas nekā fabrikā, kādreiz acu priekšā raibs vien sagriežas," meitenei pasniegdams krēslu, piebilda Aldis.

Niks pavīpsnāja. „Tad jau tavas vārgās acis vēl spožākas saules nemaz nevarētu panest . . ."

„Nik, tu esi briesmīgi prozisks. Vai tad tu dzejoļus nemaz nelasi?" Sarmīte bija viņu sapratusi.

„Tikai tos, ko veseris raksta tēraudā. Tu nevari iedomāties, cik tie ir skanīgi un spoži. Bet sievietēm jau patīk tikai tāda literātūra, kas smaržo pēc kapu vijolītēm. Mūsu laikmets prasa citādus cilvēkus, — tādus, kam ir spēks kaulos."

„Lai varētu braukt uz Abesīniju vai Gambiju cīnīties ar lauvām un nēģeriem," Aldis labsirdīgi pazoboja brāli.

„Tu laikam domā, ka tas būtu necienīgāks darbs par vijoles spēlēšanu?" un Nika acis kā dēles iezīdās brālī, kas ar siltu skatu glāstīja meitenes augumu. Šis skats lika atgriezties uz brīdi pagaisušajam īgnumam. Tā draugs neskatās uz draudzeni, šai skatā noteikti ir kaut kas vairāk.

Bet arī Sarmīte pašreiz redzēja tikai Aldi vien: „Ai jā, vijoles spēlēšana — tanī es varētu klausīties bez gala. Piedod manu neuzmanību. Pavisam piemirsu, ka, man ienākot, tev rokā bija vijole. Tu laikam gatavojies spēlēt?"

„Tā jau apmēram bija. Bet nu mums visiem daudz patīkamāk būtu parunāties."

Un Niks pirmo reizi dedzīgi pievienojās brāļa domām: „Pareizi, gan jau viņš varēs izspēlēties vēlāk. Labāk tagad pasēdēsim tāpat."

Sarmīte rotaļīgi uzmeta lūpu: „Tu jau, protams, vari būt ļoti vienaldzīgs, jo spēlēšanā vari klausīties vienmēr, bet man nav tās lielās laimes."

Niks nicīgi iemeta pagultē izsmēķēto papirosu. Tad nu ir gan atradusi laimi. Būtu viņai šī čigāšana jāklausās vai katru vakaru, tad nu gan no laimes maz kas pāri vairs paliktu.

Aldis tomēr bija nolēmis spēlēt: „Labi, ja Sarmīte tik ļoti vēlas. Šī te ir gluži jauna vijole. Tēvs tikai vakar pabeidza. Tad nu klausies, kā tev patiks tās skaņa."

Likās, ka krēsla istabā sāktu viļnoties un skanēt, ka visas četras sienas aizgrimtu kaut kur tumšā bezgalībā un neredzamas rokas apņemtu un celtu kluso klausītāju, celtu līdzi viņa domām, tomēr tai pašā reizē modinot vēl neremdināmāku alkainību, kas dažu brīdi šķitās sajūtama pat kā fiziskas sāpes. Tādā sapnim līdzīgā jutonā, spēli klausoties, iegrima Sarmīte un jau tūlīn, pēc pirmajām taktīm, nepamanīts ienākušais tēvs.

Vienīgi Nika ignais prāts tik viegli nebija pieveicams. Gluži pretēji, viņa nepatika pret mūziku auga ar katru brīdi, redzot, ka meitene tikpat aizrautīgi klausās ar acīm, kā ar ausīm. Visa šī spēlēšana viņam likās nebeidzami gara, garāka par mūžību, bet Aldis nemaz vēl nedomāja beigt; bez apstāšanās viņš pārgāja no dziesmas uz dziesmu, no motīva uz motīvu. Niks paskaļi nopūtās, bet neviens nedzirdēja. Viņš labprāt būtu trūcies augšā, izrāvis brālim no rokām vijoli un sasitis smalkās druskās, tomēr valdījās, skaidri zinādams, ka tādu rīcību Sarmīte viņam nekad nepiedotu un ar to tikai pats vēl iedzītu meiteni brāļa apkampienos. Par laimi Nika pacietības pārbaude nevilkās vairs ilgi. Aldis drīz beidza.

„Brīnišķīgi!" un vairāk nekā pats vārds izteica Sarmītes iejūsmināto balss.

„Tēt, lepnu vijoli tu esi uztaisījis. Pārāku par visām," arī Aldis bija iesilles sajūsmā.

„Lai ar to tev izdotos saspēlēt savas dzīves laimi", teica tēvs, grasīdamies aiziet, „šo vijoli es nevienam nepārdošu."

„Bet nu man laiks mājās. Ir jau stipri vēls," piecēlās arī meitene.

„Mēs tevi pavadīsim kā parasts," kaklā spiedēju kamolu norijis, atdzīvojās savā kaktā Niks.

Bet Sarmīte šoreiz pateica, ko nekad vēl nebija teikusi: „Mīļais Nik, tevi no šī pienākuma es šovakar augstsirdīgi atbrīvoju. Tu pats teici, ka esot totāli nostrādājies un piekusis. Tev rītā arī agrāk jācelas nekā Aldim. Ceru, ka viņš būs ar mieru viens pats mani pavadīt."

Tā! Nu tas bija noticis. Tomēr Brālis ar nolādēto vijoli bija viņu sev beidzot pavisam piespēlējis. Pārāk labi Niks saprata meitenes uzmanīgo izrunāšanos.

Sarmīte un Aldis aizgāja. Divi vien. Pirmo reizi kopš viņu draudzības sākuma. Launais paredzējums beidzot bija piepildījies.

Varbūt līdzīgi jūtas satracināts tīgeris krātā, kā tagad jutās Niks tukšajā istabā. Bet vecāki to laikam nespēja iedomāties, jo citādi viņu balsīs virtuvē nebūtu bijušas tik skaļas.

It ka no dīvainas, biezas miglas Niks pēkšņi dzirdēja iznirstam mātes balsi: „Sarmīte Aldim būtu laba sieva un man ne sliktāka vedekla. Meitēns pazīstams caur un cauri jau no bērna kājas."

Tēvs piebilda: „Un mūzika arī viņai patīk tāpat kā Aldim."

Niks sajuta, ka krēsla visapkārt klūst karsta un smacē viņu nost. Deguns kā fabrikā dun smagi veseri. Viņš pieskrēja pie loga un atrāva to vaļā. Ak, kādēļ Aldis viņam visu nolaupa — mātes, tēva un nu Sarmītes mīlestību. Kā izsalcis vilks viņš tagad varētu iekosties brālim rīklē, kā vampīrs sažņaugt savās delnās baltādaino kaklu. Pēkšņi viņa apziņā kā dzirksteles ielēca divi vārdi — Kains un Ābels. Arī Kains nokāva Ābelu. Sarkana migla iešļāca Nikam acīs, viņš pieturējās pie palodzes un kāda sveša cilvēka balsī iesmējās: „Nē, nē, tas būtu ārprāts, kaut arī viņš ar uzviju to pelnījis. Tā būtu sevis pazudināšana. Pat Kains, pat Dieva nemīlētais Kains ir bijis laimīgāks par mani, jo tad, kad viņš nokāva Ābelu, tad nebija tiesas un cietuma. Par slepkavību tagad draud . . ."

(Turpmāk beigas)

Alfrēds Ābers

INSPEKCIJA

Aizokeana nodokļu maksātāji un dāvanu sainīšu sūtītāji, tāpat kā paši DP, laikrakstos laiku pa laikam atrod ziņas par summām un dažādu brīnišķīgu produktu iespaidīgiem daudzumiem, kas izlietoti DP vajadzībām. Brīnās abi: vieni par nepiepildāmiem izēdājiem, otri par to, kas un kad visu to apēdis.

Bet tā jau laikam bijis vienmēr un visos laikos.

Biju vēl pavisam mazs puika, kad vectēvs mīlēja stāstīt:

Bijis varens, bargs un taisnīgs ķeizars. Reiz tas sasaucis kopā savus kareivjus un pateicis, ka uzklausīšot sūdzības un darīšot visu nepareizību novēršanai. No ierindas iznācis kareivis un teicis:

„Uzturs mums ir slikts!"

„Kā tas varētu būt?!" izbrīnījies ķeizars. „Jūs taču katrs dienā saņemiet to un to, tik un tik. Ar to kareivim jāpietiek."

„Izdalītāji zog!" sadūšojies karavīrs.

„Kurš tas ir?"

„Jūsu ķeizariskā augstdzimtība, nestāvu pie sadales klāt."

„Ā, ā!" piekrizdams norūcis valdnieks. „Svērt un rēķināt proti?"

„Protu."

Tad ķeizars pasaucis vēl vienu kareivi, licis nosvērt 1/4 mārciņas cukura, pavēlējis kareivjiem salikt plaukstu pret plaukstu un sabēris tajās cukuru.

„Cik es tur iebēru?" vēl noprasījis.

„Ceturtdaļu mārciņas," apliecinājis kareivis.

„Saber cukuru riekšavā tam kareivim, kas rindas galā," rīkojis valdnieks. „Tas lai tāpat atdod nākamam, un tā pa rindu uz priekšu. Bet tu ej līdz un stingri uzmani, lai cukuru nenozog va. nenober zemē."

Valdnieks pats nostājies rindas beidzamajā galā un gaidījis. Beidzamajam cukura saņēmējam viņš pavēlējis to uzbērt uz svaru kausa. Trūkusi vairāk ne kā puse cukura.

„Kur zaglis? Uzrādi man zagli!"

„Tāda nav," kareivis atmurmināja.

„Tad uzrādi, kurš cukuru nobēra zemē!"

„Neviens."

„Kur tad cukurs palika?"

„Jūsu ķeizariskā augstība, cukurs būs rokās izkusis vai pielipis pirkstiem."

„Pareizi!" ķeizars iesaucies un, pagriezies pret visiem, turpinājis:

„Redziet, tā tas notiek ar visu — kamēr jums domātais nonāk līdz katlam, tas izkūst."

Tā tas bijis vecos laikos.

Nezinu, kā citās, bet mūsu nometnē nu jau lielu laiku ar uzturu iet bezkaunīgi. No rīta izsniedz grauzdētu kliju kafiju. To gan vai pusspaini, ja kāds grib. Pusdienās zupa — tāda, ka daudzi apgalvo, ka senāk trauku ūdenim kvalitāte bijusi labāka. Vakariņu ūdenim grauzdēto kliju ko piebērt neiznāk, tad uzvāra tikai ūdeni, tādu pašu, kāds tas nāk no avota. Šis ūdens nav slikts — pavisam labs un tirs. Bet nometnes laudis brēc. Viens bariņš pat sadūšojies sūdzēties IRO direktoram. Pats nometnes komandants licis intendantam sūdzību aizgādāt. Un, ko domājiet, vienā jaukā pavakarē direktors klātiene policijas šefu. „Es mazā inspekcijā," saka direktors. „Jūs gan laikam vakariņas jau būsit paēduši, bet man ļoti gribas ēst. Kamēr darām ko tālāk, vai nebūsit tik laipni un nepagādāsit man vakariņas?"

Policijas šefs lūdz augsto viesi uzkavēties nometnes birojā. Pats kā apdedzis skrej un meklē komandantu, intendantu, bungo rokā galveno un palīgsaimnieces. Drīz vien visi sadabūti, un visi arī skrej, ķer un dara, ko var iedomāt un izdarīt. Tiek izpurinātas visas „rezerves".

„Pa godam, visu pa godam," uztraukta murmina galvenā saimniece. „Ceļš uz sirdi iet caur vēderu, mācija mums Kaucmindē."

„Šoreiz nevar skopoties," iekrīt arī intendants. „Dots devējam atdodas. Direktora vēlīgs prāts jāiekaro, lai tur lūzt vai plīst. Citādi zobi vadzī!"

Gods godam — pēc īsa brīža brīvistabiņā ar gaumīgi klāts galds; ziedi, trauki, pēc visiem kaucmindiešu likumiem sakārtoti, brīnišķīgas maizītes un smaržīga tēja, cukurs . . . Tautas tērpos ģērbtas dailavas viesi apkalpo.

„Kur brīnišķīgi garšīgi jūs visu protat sagatavot!" viņš ēzdams slavē. „Jā, latvietes ir nepārspējamas gatavotājas!"

„Direktora kungs prot glaimot," kaunīga tvīkst galvenā saimniece. Komandants uzmudinādams met slepenu mājienu intendantam.

„Direktora kungs! Mums jau nav nekā no kā. Pie miltiem kukurūza, maiznieks, šķiet, vēl piejauc klijas. Gaļas vietā skārnī saņemam cīpslas un kaulus. Kartupeļi saskābuši un sapuvuši. Un devas jau tā mazas! Vai tiešām nevarētu kaut kā mums palīdzēt?" sāk uzskaitīt intendants.

„Vai dzimtenē ēdāt labāk?" sviestmaizīti tiesādams, jautā viesis.

„Bet direktora kungs!" paskaidrošanu uzņemas pats komandants. „Mūsu dzimtene taču bija sviesta, bekona, olu un citu lauksaimniecības ražojumu eksportētāja. Mēs . . ."

„Sakiet, lūdzu, vai jūs nevarētu no savas nometnes dot man vienu labu saimnieci uz manu darba vietu? Un vienu es labprāt līgtu uz Angliju savai ģimenei," pārtrauc viesis. „Briesmīgi apnikuši vienmuļīgie konservi, gribētos pārmaiņu."

„Noteikti, direktora kungs! Mēs katra labprāt brauksim," iesaucas divas trīs meičas reizē. „Mums apnicis te skalot mūžīgo ūdeni."

„Okē! Ejam birojā par to aprunāties," saka direktors un pieceļas no galda.

„Vai neieiesim paprieks apskatīt mūsu virtuvi un produktu noliktavas, direktora kungs? Paliks tumšs, nevarēsim redzēt," nedroši atsāk atkal intendants.

„Nav tur ko meklēt!" ar roku atmet direktors. „Es savu inspekciju ar šo pašu uzskatu par izbeigtu. Taču nav svarīgi, kas noliktavā un virtuvē, bet kas galdā! Un to es esmu redzējis un baudījis. Mīļš paldies!"

Vēl pēc dažām minūtēm direktora auto aizrūc.

NEVIENS NAV PILNĪGS

„Kas ar jums galu galā ir?" dusmīgi rājās tiesnesis uz bārdainu klaidoni — recidivistu. „Vai jūs pat nedēļu nevarat nodzīvot kā godīgs cilvēks? Šeit tiesā jūs esat bijuši jau savas divdesmit reizes — par piedzeršanos, veikalu zādzībām, uzbrukumiem vientuļiem ielas gājējiem, un tagad jums jāatbild par sievas piekaušanu! Ko jūs varat teikt sev par attaisnojumu?!"

„Mīļā, tiesnešu kungs," mīņājās klaidonis, „neviens jau mēs neesam bez vainas."

LATVIJAS ATDUTAI
LATVIAN NEWSPAPER

No bērna mutes

Tēvs ar abām meitām vakara stundā sēž zvilnī un atpūšas. Viņi visi trīs blondi. Pretim sēž tumšmatainā māte un ada. „Bet māmiņ," pēkšņi saka viena no meitenēm, „tu īstenībā nemaz neiederies mūsu ģimenē!"

•

Pirmā diena skolā. Skolotājs pieraksta skolnieku un viņu vecāku vārdus. „Pēcīt," viņš jautā, „kā tas tā, ka tevi sauc Pēteris Zagariņš, bet tavu māti Marija Zagata?"

„Pavisam vienkārši, skolotāja kungs. — tas tāpēc, ka viņa precējusies otrreiz, bet es nē."

•

Gunariņš ir ļoti jauks zēns. Arī Ilzītei, kas sēž tuvākajā solā, viņš labi patīk. Bet Gunariņš, diemžēl, ir slinks. Skolotāja, vērodama abu bērnu savstarpējās simpatijas, mēģina ietekmēt Gunariņu, skarot viņa pašlepnumu.

„Gunariņ," viņa bridina, „tev jāmācās labāk, citādi tevi nepārcels uz nākamo klasi. Un kā tad tev patiks, ja tev būs jāpaliek tepat un mazā Ilzīte aizies tev priekšā uz citu klasi?"

„Ak," atteic Gunariņš, „gan jau tad te atkal būs citas mazās Ilzītes."

•

Skolotājs liek Vilim izskaidrot, ko nozīmē: „Es mīlu, tu mīli, viņš mīl."

„Ak, tas ir viens no tiem trīsstūriem, kur parasti vienu nošauj."

LUISS BROMFĪLDS

NĀVE

Fragments no romāna „Pārkingtona kundze"

Kad Dr. Flečers bija klusi atstājis istabu, viņa piegāja pie loga un te, stāvēdama ar muguru pret gultu, steigšus norausa asaras, it kā bažīdamās, ka nesamaņā gulošā mirēja varētu tās manīt. Lejā uz ielas viens otram garām padrāzās divi automobiļi.

Pretējās durvis stāvēja kāds jūrnieks ar meiteni, skāvienā cieši sakļāvuši augumus. Bija līnājis, un dzelteno ielas spuldžu atspīdumi slīka ūdens paltīs, kas bija sakrājušās asfalta nelīdzenajā virsmā. Tālumā, upes viņā galā, caur miglu atskanēja kāda preču kuģa vientuļais svilpiens, un pēkšņi Pārkingtona kundzes sirdi aumaļām pārņēma dīvaina, it kā ne šīs pasaules sajūta — pateicība par dzīvību. Nebija vārdu, nedz domu, kas varētu iztulkot viņas sajūtu. Varbūt vienīgi mūzika spētu tai piešķirt skaidrību un veidu.

Cik ilgi viņa tā bija stāvējusi, to viņa nezināja, jo šis bija viens no tiem brīžiem dzīvē, kad pati cilvēka esība šķiet ārpus laika un telpas.

Troksnis, Metijai atverot durvis, viņu iztrūcināja, un viņa domāja: varbūt tāda ir nāve. Varbūt vienīgi nāve ļauj visu saprast pilnībā, jo tai brīdī viņai bija licies, ka tā saprot visu, kas jebkad viņas mūžā noticis, un ka visa traģēdija, viss prieks, gandarījums un ciešanas savienojas vienā vienīgā lieliskā sienas segā, kur ik posmam, ik svītrai īpaša nozīme un skaistums, taču viss saistās vienā rakstā.

Viņa jautāja: „Vai ārā auksts, Metij?"

„Nē, Pārkingtona kundze, kļuvis daudz siltāks."

Kamēr abas vecās sievietas sēdēja, prātodamas un sapņodamas, ienāca slimnieku kopēja, mērīt mirējas pulsu. Viņa neteica ne vārda. Tā bija gudra sieviete; kaut gan nāve viņai bija labi pazīstama, viņa to joprojām respektēja. Tā bija viena no nedaudzajām lietām, dzīvē, kam ikviens vīrietis un sieviete tuvojas ar cieņu. Caur piemiegtiem plakstiem vērodama kopēju, Pārkingtona kundze domāja: viss, ko viņa dara, ir veltīgs, taču viņa to veic, tāpēc ka, kamēr vien sirds vēl pukst, mēs nedrīkstam pārstāt rīkoties, — pašam liktenim par spīti.

Kopš Luiss Flečers bija aizgājis, kopš dīvainā atklāsmes momenta pie loga, istabā nu bija miers. Šaubas un bailes bija izkliedētas. Bija tādi cilvēki, kam piemīta spēja radīt mieru. Luiss Flečers bija viens no tiem, — šī spēja viņu bija padarījusi par ievērojamu ārstu.

Šī mirēja bija vienīgais Pārkingtona kundzes bērns, ko viņa redzēja mirstam. Pēkšņi viņai likās savādi, ka abi viņas vecāki bija dabūjuši varmācīgu galu, viņai neesot klāt. Tāpat bija miruši abi viņas dēli. Un tad viņa iedomāja Gasu, kas bija miris ātrā nāvē kādas sievietes rokās, ko viņa nekad nebija redzējusi, — vīesnīcas istabā Kannā — vecs vīrs, līdz galam cīnīdamies pret vecumu un nāvi.

Piepeši viņa saprata arī to, ka Gass nespēja panest domu par novecošanu. Tas nebija miers, ko viņš meklēja, bet spēks, juteklība un vara. Nu pēdīgi viņa ar pēkšņu skaidrību saprata, ka viņš bija kļuvis neuzticīgs nevis tāpēc, ka to nemīlētu, bet sākumā tādēļ, ka citādi nevarēja, un beigās tāpēc, ka bija mēģinājis izaicināt vājumu un nāvi ar spēcīga jaunekļa žestu.

Un tieši tad nāve viņu bija paņēmusi. To varbūt varēja saprast vienīgi Luiss Flečers, ka Gasam allaž bija piemitis kāds lieliskums, kas lika viņam piedot itin visu, — ka bija

Luiss Bromfīlds (Louis Bromfield) latviešu lasītājiem kļuva pazīstams ar savu lielā apjomā romānu „Lieti nāk", kas pēcāk parādījās arī filmā. Bromfīlds ilgus gadus dzīvojis Eiropā, bet pēdējā laikā mitinās savas dzimtas lauku mājās Mensfildā, Ohaio. Viņš sarakstījis romānus „Zaļais lauru koks", „Agrins rudens", „Farma", „Straujā upe" un krietnu skaitu novelu, kas sakopotas krājumā „Pasaule, kurā dzīvojam." Vairāki viņa darbi izpelnījušies godalgas un tulkoti daudzās valodās. Romāns „Pārkingtona kundze" ieguvis lielu lasītāju atzinību Amerikā, Anglijā un Francijā. Tas aptver vienas ģimenes triju paaudžu dzīvi. Šīs ģimenes centrālā figūra Pārkingtona kundze parādās kā krietna māte un reizē gudra, apsvērta sieviete, kas saglabā apdomu un sprieduma spēju arī smagās situācijās. Pēc romāna izgatavota filma, ko patlaban izrāda arī Vacijā.

brīži, kad viņa bija pateicīga par to dīvaino bezprātu un spožumu, ar kādu viņš piepildīja visu viņu kopējo dzīvi. Tā bija pateicība un piedošana, ko daudzas sievietes nekad nevarētu saprast.

Ārā, uz upes, atkal ieskanējās svilpe, — šoreiz tuvāk, un pēkšņi viņa atradās pagātnē, uz jachtas Kannas ostā, un bija agrīns rīts. Metija bija kabīnē un patlaban viņu modināja, sacīdama kaut ko par kapteini Mektevišu, un kad viņa bija sakārtojusi matus un uzmetusi rītasvārku un izgājusi ejā, tur stāvēja kapteinis Mektevišs, piesarkušu seju un acīm redzot juzdamies neērti. Viņam līdzās bija mazs un tukls policijas seržants, bakurētainu seju. Kapteinis Mektevišs teica: „Piedodiet traucējumu, Pārkingtona kundze, bet majoram kaut kas atgadījies."

Viņa instinktīvi paspēra soli uz majora kabīnes durvīm, bet Mektevišs, tagad pietvīcis kā magone, sacīja: „Tur viņa nav, kundze. Viņš ir Karltona viesnīcā." Kapteinis bija rupjš cilvēks, bet nu pēkšņi bija kļuvis smalkjūtīgs „Liekas, ka viņš spēlējis kazīno līdz vēlai naktij un tad ar draugiem devies uz Karltonu, iedzert kādu glāzi šampanieša, un tur arī palicis."

Viņa tūdaļ zināja, kas noticis. Tas bija tas, no kā viņa jau ilgu laiku bija baidījusies. Viņa zināja ,ka viņš miris, un zināja, kā tas noticis. Zināja, ka, vienalga, kādas varēja būt šī gadījuma sekas, viņai vajadzēja izlikties, it kā nekā nezinātu un nesaprastu. Ja ne citam nolūkam, tad vismaz, lai nesamulsinātu nabaga kapteini Mektevišu vēl vairāk.

Viņa žigli apģērbās. Metija palīdzēja, sacīdama: „Ja vēlaties, iešu jums līdzi, Pārkingtona kundze." Taču viņa atraidīja Metijas piedāvājumu. Metijas klātiene visu tikai vēl vairāk sarežģītu. „Mums viņš kaut kādā veidā jāatgādā atpakaļ uz kuģa, lai neviens nekā nezinātu," viņa domāja. Un viņa steidzīgi paskatījās pulkstenī un redzēja, ka bija jau gandrīz pieci. Neviens vēl nebūs nomodā, neviens no viņu paziņām.

Viņa devās pa dzestro miglu ar Mektevišu un policijas seržantu uz Karltonu, visu ceļu kājām, jo nevarēja gaidīt, kamēr atsauks mašīnu. Bez tam, majora šoferis nedrīkstēja uzzināt, kas noticis. Karltona priekštelpā divas vecenes berza grīdu. Tur bija arī direktors — neskuvies, nesukātiem matiem, tērpies smokingā un svītrotās biksēs, Viņš lauzīja rokas un tik ātri bēra vārdus franču valodā, cik vien iespējams izrunāt.

Viņa mēģināja apturēt brāzmaino runas straumi. Viņš teica vienā teikšanā: „Nezinu, kā tas notika. Nekas tamlīdzīgs vēl nekad nav noticis! Ļoti nelaimīgs gadījums! Karltonā nekad vēl nekas tāds nav noticis! Es ļoti atvainojos, kundze. Es ļoti atvainojos."

„Neraizējieties. Aizvediet mani uz istabu," viņa vēsi teica. Viņa atvainošanās likās ērmota un nelāga.

Mektevišs lūkoja viņu atturēt. Kaut barga izskata, viņš bija lāga vīrs. Taču viņa zināja, ka ar savām neticami vājajām franču valodas zināšanām un takta trūkumu viņš nekad nejaudātu uzveikt mulķīgo seržantu, nedz arī histērisko direktoru. Tas viņai bija jāveic pašai.

Direktors turpināja lauzīt rokas, un pēkšņi atvērās biroja durvis un iznāca tukla, pastrupa auguma sieviete, gadu piecdesmit, ar ūsiņām. Mirkli, kad pavērās durvis, no telpas atskanēja sievietes vaimanas un histēriski šņuksti. Direktors asi uzsauca ūsainajai: „Lai tā auša taisās, ka tiek ārā. Ko viņa te vēl dēd?"

Ūsainā iegāja atpakaļ, un pārējie devās uz celtni. Sasniedzot istabas durvis, Pārkingtona kundze sacīja: „Es vēlos ieiet viena."

Tikai pēc tam, kad viņa bija aizvērusi durvis un stāvēja, nolūkodamās uz Gasu, viņa nāve pēkšņi kļuva īstenība, un pat tad tas, ko viņa redzēja, nebija Gass. Gass bija dzīvība un spēks un prieks. Gass bija bezrūpība un pārgalvība, un siltums, un maigums. Gasa šeit nemaz nebija. Šeit bija tikai kāda vīra ķermenis uz grīdas, pārsegts ar palagu, — svešinieks ar Gasa milža augumu, kas tagad bija atdzisis un bez dzīvības. Tam nebija nekā kopēja ar Gasu. Vinaī nemaz nevajadzēja nākt šurp.

Viņa žigli pagriezās, atvēra durvis un uzrunāja direktoru: „Vai jums ir kādas nestuves?" Viņš, muļķīgi vaibstīdamies, atbildēja: „Nē, kundze. Mums ir tikai braucamais krēsls."

„Vai varat dabūt nestuves?"

„Varbūt, kundze, slimnīcā."

„Tad vajadzētu tās pieprasīt," teica seržants.

Viņa zināja, ko tas nozīmētu — birokratismu. Paietu stunda vai varbūt vairāk, — mūžīgais birokratisms, bez kura franči, šķiet, nespēja eksistēt. Bet nebija laika.

Viņa angliski teica Mektevišam: „Mums viņš jādabū prom uz jachtas, viņa paša kabīnē."

Mektevišam tā likās laba doma, taču grūti izpildāma. Seržants viņam pat nebija atļāvis iecelt majoru no grīdas gultā. Vispirms esot jāsniedz ziņojums un jāizdara izmeklēšana.

Un taisni no tā viņiem vajadzēja izvairīties.

Pārkingtona kundze steidzīgi pievērsās seržantam: „Vai varat lietot pieci tūkstoši franku?"

Zīlās acis sārtajā sejā iepletās „Pieci tūkstoši franku! Protams, kundze. Pieci tūkstoši franku! Kas gan nevarētu lietot pieci tūkstoši franku?"

„Jūs tos dabūsit, ja necelsit iebildumus. Apstākļi ļoti vienkārši. Vēlos sava vīra līķi nogādāt uz jachtas."

„Tas ir iespējams," teica Mektevišs. „Mēs to paveiksim, ja dabūsim nestuves."

„Nestuvju nav. Un laika nav. Var dabūt vienīgi braucamo krēslu."

Mektevišam vajadzēja mirkli apdomāties, lai apjēgtu, ko viņa domāja, un tad viņš piekrita, kaut gan vilcinādamies: „Jā, saprotu."

Seržants tagad viņus gandrīz nemaz neievēroja. Likās, ka viņš bija aizsapņojies. Varbūt viņš prātoja, ko iesākt ar tik lielu naudu, kādu vienkopus nebija savu mūžu redzējis. Pārkingtona kundze teica direktoram: „Nevienam nekas nav jāzina."

Direktora histērija uzreiz mitējās un pārvērtās apbrīnošanā: „Protams, kundze. Protams. Neviens nekā nezinās." Un pēkšņi viņš atvieglojumā gluži sagura.

Viņa teica Mektevišam: „Es iešu atpakaļ uz jachtu, un jūs ierodoties ienāciet manā kabīnē un mani pamodiniet. Bet kā ar kuģa ļaudīm? Vai tie nebūs kājās?"

„Domāju, ka varēšu to nokārtot. Ja kāds gadīsies, sūtīšu viņu lejā. Ja izcelsies aizdomas, teikšu, ka majoram trumpojot uzbrukusi lēkme."

Tad viņa tos atstāja un steidzās lejā pa kāpnēm un cauri gaitenim dārzā. Ejot garām birojam, viņa redzēja durvis pusviru. Taču istabā nebija ne ūsainās, ne raudātājas. Telpa bija tukša.

Lieta nokārtojās apbrīnojami labi. Kāds vīrs, kas mazgāja ielu, un divi dārznieki, kas laistīja puķes ap nesen uzcelto karalienes Viktorijas pieminekli, redzēja invalīdu braucamā krēslā, ko stūma vīrs kuģa virsnieka uniformā. Invalīds bija atgūlis, bet cepure gandrīz pilnīgi apsedza seju, lai pasargātu no austošās saules stariem. Strādnieks un dārznieki tikko to ievēroja. Invalīdi bija parasta lieta Kannā, un, bez tam, bija maz vietu pasaulē, kur cilvēka cilts varēja izturēties tik dīvaini kā Kannā.

Metija bija tik lieliska, kā vēl nekad. Kundzei atgriežoties, viņa to sagaidīja un nekā nejautāja, pieņēmusi zināšanai, ka majors miris.

Kad Pērkingtona kundze teica: „Tagad vēlētos būt viena, Metij," viņa aizgāja, ne vārda nebilzdama. Viņa bija klāt, kad ieradās Mektevišs un palīdzēja viņam drūmajā uzdevumā. Kad majors bija noguldīts gultā, Mektevišs nostūma braucamo krēslu no kuģa, līdz pašam dambja galam, un iegrūda zilajā ūdenī. Tad viņš devās atpakaļ uz viesnīcu un aizsūtīja pēc viesnīcas ārsta.

Pārkingtona kundze savā kabīnē iekrita gultā, paslēpdama seju no gaismas spilvenā. Asaru nebija. Viņa pēkšņi jutās gaužam nogurusi un bezgala tukša, it kā tikai vēl viena viņas daļa būtu dzīva. Nāvei vēl arvien nebija tiešamības. Viņa zināja vienīgi to, ka dzīvē izgaisis kaut kas brīnišķīgs, kaut kas, ko viņa bija mīlējusi, un kas bija piešķīris spožumu viņas esamībai. Kaut kas ļoti varens, kas bija devis sāpes un laimi, un bija izgaisis. Tas bija kaut kas, ko viņa ne mūžam vairs neatradīs. Līdz mūža galam būs, tā, it kā viņa dzīvotu tikai daļēji. Majora kabīnē gulēja kāds ķermenis, bet Gass bija aizgājis uz visiem laikiem. Beidzot nāca asaras, — mierīgi plūzdamas, tās dedzināja acis. Tās nāca no sirds, no pašiem ķermeņa dziļumiem, nāca no dvēseles un gara, jo dīvainā kārtā viss tas bija piederējis viņam.

Laikraksti visās pasaules malās vēstīja, ka slavenais un pasakaini bagātais majors Pārkingtons septiņdesmit viena gada vecumā miris uz savas jachtas „Navajo", Kannā, Francijā.

Viņa atkal dzirdēja attālo kuģa svilpienu miglā un atģidās. Kāds stāvēja viņai pretim, un viņa saprata, ka bija aizsnaudusies. Viņa dzirdēja slimnieku kopējas kluso balsi: „Nu jūs varat iet mājās, Pārkingtona kundze. Nav iemesla ilgāk palikt. Es liku piebraukt jūsu mašīnu."

Viņa pateicās kopējai un pēkšņi ieraudzīja Metiju, kas gulēja veselīgā miegā, galvu atgāzusi krēslā, uz acīm noslīdējušu cepuri, un nodomāja: „Jānopērk Metijai jauna cepure. Viņa tik nelabprāt izdod naudu, visu taupīdama māsas meitai." Viņa piecēlās un maigi pieskārās Metijas rokai: „Nāc, Metij," viņa klusi teica. „Tagad iesim mājās."

No angļu valodas tulkojusi
Rita Liepa

Tā viņi izteicās

Lielāka nozīme ir tam, kas ir sievietes sejā, nekā tam, kas ir uz tās.
Klodete Kolbēra

Jūs varat vīrietim pateikt, cik viņa ķermenī kaulu, un viņš tam ticēs, bet tikko viņš ieraudzīs uz sola vai sētas uzrakstu „Svaigi krāsots", viņam tas tūdaļ pašam ar pirkstu jāpārbauda.
„The Comet"

„Kad nomiršu — kremātizējiet mani," mirdams teica kāds mākslinieks, **„un 10 procentus pelnu iekaisiet** ģīmī manam aģentam."
Bennets Serfs

Vīri, kas apgalvo, ka viņi savās mājās vada visas lietas, to, liekas, parasti attiecina uz putekļu sūcēju, mazgājamo mašīnu un bērnu ratiņiem, pa retam arī uz ģimenes auto.
„Coronet"

Mēs varam daudz mācities no kaķiem. Es vēlētos, kaut tie man varētu iemācīt atpūsties.
Komponists E. Blechs

Lielākai daļai maiznieku ir savi ētiskie standarti (bet ne visiem) . . .
Dr. Edīte Sammerskilte

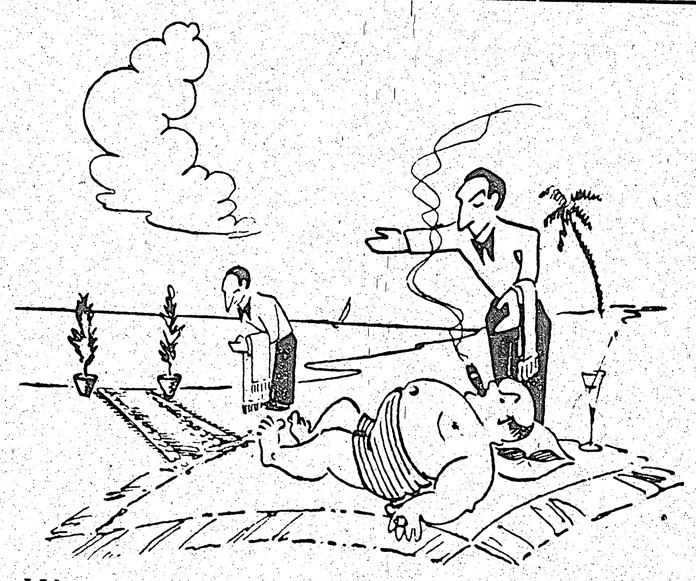

„Lūdzu, kungs, jūra ir gatava."

Leonīda Ozoliņa zīm.

Karstākā vieta pasaulē

Karstākā vieta pasaulē pēc Nujorkas meteorologu biedrības īpašo karstuma pētīšanas ekspedīciju ziņām, ir Obijas pilsēta Somālijā, Klusa okeana piekrastē, kur temperātūra ēnā sasniedz 63°. Nasradabadā, kas atrodas 4000—5000 m augstu kalnu iežogotā Lutas tuksneša malā, Austrumirānā, temperātūra ēnā bieži ir 58°. Tāda pati temperātūra atzīmēta Āzijā, Tripolitānijā. Ilgu laiku par karstāko vietu pasaulē izslavētā Nāves ieleja ziemeļaustrumos no Los Andželosas uz Kalifornijas un Nevadas štātu robežām, tagad ar augstāko temperātūru 56,7° palikusi jau ceturtajā vietā. Aiz tās seko Murzuka Sachāras tuksnesī ar ēnas temperātūru 56,2°, Varglas oāze Alžīrā ar 53 un Džakobabada Ziemeļrietumindijā ar 52,5°. Par karstākajām vietām uz dienvidiem no ekvātora — Austrālijā uc. pagaidām vēl ziņu trūkst. Aukstākā vieta pasaulē vēl vienmēr ir Verchojanska, Sibirijā, kur temperātūra noslīd līdz — 68°. Tai seko Jakutska, tāpat Sibirijā, ar temperātūrām līdz — 62° un trešajā vietā Kanādai piederīgās Perrija salas.

Y.

Šis un tas par šo un to

RADIO MŪZIKU personīgajos žokļos kādu dienu sadzirdēja holivudietis Kerijs. Izrādījās, ka tiešām viņa sudraba amalgamata plombe apakšžoklī un zelta zobs augšējā žoklī iedarbojas kā radio uztvērējs. Zobārsts Dr. Pasets ziņo, ka tas viņa praksē neesot pirmais gadījums. Medicīnai tā esot vispār zināma lieta, ka dažādu metallu plombes, siekalu apskalotas, darbojas kā elektriska baterija.

JŪRA IR MILZĪGU BAGĀTĪBU AVOTS, kurā atrodami daudzi vērtīgi metalli un minerāli. Piemēram, 1 kub. m jūras ūdens satur 4 grami ogļhidrātu un 1,5 g olbaltuma, kas nozīmē, ka Atlantijas okeanā vien šo vielu ir tik pat daudz, cik visas pasaules kviešu 20.000 ražās. No metalliem jūras ūdens 1 kub. m ir 1400 miligrami flora, 200 mg rubidija, 70 mg litija, 50 mg joda, 15 mg arsena, ik pa 5 mg vara un alvas, 0,3 mg sudraba un 0,004 mg zelta, bez tam vēl urans, torijs, niķelis, svins uc. Kaut šie daudzumi izliekas ļoti niecīgi, pēc jaunākiem pētījumiem izzināts, ka visu jūru dibenā guļ 75 milj. tonnu fosfātu un 250 milj. t nitrātu. Jūras dibenā atrodoties arī naftas krājumi, ar kuriem, ja tos iespētu izmantot, neizmērojami ilgu laiku varētu apmierināt visas pasaules patēriņu.

CĪŅAI AR ANALFABĒTISMU Italijā politiķi un kultūras darbinieki nodibinājuši Nacionālu ūniju, jo dažās valsts provincēs analfabētu skaits vēl ir ļoti liels, piemēram, Sicilijā — 40 proc., Lukanijā — 46 un Kalabrijā pat 48 proc.

ALKOHOLA IETEKME uz cilvēkiem 3000 m augstumā ir jūtami stiprāka nekā uz zemes, tādēļ gaisa satiksmes sabiedrība American Overseas Airlines izdevusi drakonisku rīkojumu: pasažieriem pirms katras maltītes drīkst izsniegt tikai divus kokteiļus.

NAILONA TEPIĶI ir jaunākais, kas šajā nozarē parādijies Amerikas tirgū. Tie esot izturīgāki nekā vilnas tepiķi un vieglāk tīrāmi, pie tam nedegoši un pilnīgi droši pret kodēm. Modei atbilstoši nailona tepiķi, kuŗu cena ir 50 dolaru kvadrātmetrā, nav izrakstīti, bet pelēki vai pasteļzaļi, vai arī divās saskaņotās krāsās.

ANGLIJAS SIEVIEŠU POLICIJAI, kurā 1067 locekles, atcelts līdz šim pastāvošais precēšanās aizliegums, un cer, ka tā šim arodam pievilks vairāk kandidātu. Izvēle pēc rakstura un arodnieciskās piemērotības ir ļoti stingra.

VĒSTULI UN 10 CENTUS nesen saņēma Vindzoras pastmeistars, Ontario štātā. Tajā bija rakstīts: „Kopš desmit gadiem es jūsu pastā allaž piepildīju savu pildāmspalvu. Par šo pakalpojumu jums labprāt būtu nosūtījis lielāku summu, ja tas šķidrums arī tiešām būtu bijusi tinte!"

Krustvārdu mīkla

Līmeniski: 1. Satiksmes vārds. 3. Labsajūtas izpausme. 7. Sodības vieta. 8. Latviešu sporta biedrība. 9. Emigrācijai nepiemērota. 11. Dārgakmeņi. 13. Kādas tautas piederīgais. 15. Zīmēt. 16. Neviltots. 18. Sievietes vārds. 20. Vīrieša vārds. 23. Tauta. 25. Pasaku būtne. 28. Augs. 31. Latviešu gleznotājs. 32. Nomāt. 33. Piekrītu! 34. Sieviešu kārtas dzīvnieks. 35. Ziemeļu zeme. 36. Nots.

Stateniski: 1. Putns. 2. Dauzīt. 3. Ciemoties. 4. Galvas sega. 5. Samazinās. 6. Iesaiņojamais materiāls. 7. Gaitenis. 10. Koks. 12. Satiksmes vārds. 14. Mazas. 17. Zivis. 18. Auglis. 19. Uzvedums. 21. ASV admirālis. 22. Sievietes vārds. 24. Pilsēta PSRS. 26. Satiksmes vārds. 27. „Pavadones". 29. Latviešu komponists. 30. Steidzīgi.

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 2. Lazda. 7. Ķipis. 8. Istra. 9. Ataka. 11. Urī. 13. Ēst. 14. Iča. 16. Rēna. 18. Ēras. 19. Dūraini. 20. Īvēt. 22. Asēt. 24. Sēt. 25. Atā! 27. Īre. 28. Kusla. 30. Zināt. 31. Ūdele. 32. Miesa. — **Stateniski:** 1. Niere. 2. Lia. 3. Aste. 4. Dikt. 5. Asa. 6. Brača. 10. Asfalts. 11. Urbis. 12. Indēt. 14. Irisi. 15. Asīte. 17. Aut. 18. Ēna. 21. Vēzis. 23. Ergeli. 25. Auti. 26. Alus. 28. Kam? 29. Ada.

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published twice weekly. Editorial officer Günzburg/Do., Dominikus-Zimmermann-Str. 2.